

POSEBNA IZDAJA

NOVI TEDNIK

direktor in v.d. glavnega urednika NT&RC: Jože Cerovšek,
odgovorni urednik NT: Branko Štamejčič, odgovorni urednik RC: Mitja Umnik

NT & RC

5. november 1990 • POSEBNA IZDAJA • cena 10 dinarjev

Foto: Edi Masnec

Ujma preorala Savinjsko

**Besneča voda nosila hiše in poplavljala
Škode je vsaj za milijardo nemških mark**

Foto: Edi Masnec

PO1307/1981

Dohodek za sanacijo

Žalski izvršni svet zaseda spet danes

Žalski izvršni svet se je v petek sestel na dveh izrednih sejah, na katerih so se dogovorili, kako sanirati razmere, nastale po četrtkovi poplavi. Škodo, ki je nastala na kmetijskih zemljiščih, različnih objektih in drugod je zaenkrat seveda še nemogoče oceniti, je pa že sedaj jasno, da so imele poplave značaj elementarne nesreče in da po prvih ocenah škoda presega štiri odstotke družbenega proizvoda gospodarstva občine Žalec.

Na izvršnem svetu so krajevne skupnosti pozvali naj sestavijo komisije za ocenjevanje nastale škode. Priporočajo, naj bodo v komisijah tudi kmetijski in gradbeni strokovnjaki, ki bodo znali škodo realno ocenjevati. Že na prvi petkovih sejah pa so izrekli pohvalo gasilskemu društvu, štabom civilne zaštite, postaji milice in še zlasti pripadnikom JLA iz Celja, ki so prišli

bruto zaslužka zaposlenih v Sloveniji za odpravo posledic poplav, Skupščini Republike Slovenije pa so tudi predlagali, da pooblasti Skupščino občine Žalec, da nameni enodnevni bruto zaslužek vseh delavcev občine Žalec za sanacijo razmer po poplavi. Vse, ki želijo prispevati denar za odpravo škode na območju žalske občine, pa obveščajo, da ga lahko nakažejo na žiro račun 50750-728-073-155193 na SDK Celje, podružnico Žalec s pripisom – za odpravo škode po poplavi.

Podrobnejše poročilo o oceni škode ter o višini predvidenih sredstev za sanacijo nastale škode bo izdelano danes, ko bo izvršni svet znova zasedal. Na petkovih sejah pa so izrekli pohvalo gasilskemu društvu, štabom civilne zaštite, postaji milice in še zlasti pripadnikom JLA iz Celja, ki so prišli

pomagat na najbolj ogrožena območja.

Že v petek so skorajda povsod zagotovili normalno preskrbo s pitno vodo. Dopoldne je je primanjkovalo v Žalcu, ker so morali zagotoviti vodo za normalno obratovanje mlekarne v Arji vasi. Nekaj dni bodo prez pitne vode le v Letušu, kjer se je močno poškodoval glavni cevovod, električni tok imajo domala vsepovsod, pa tudi s preskrbo ni bistvenih težav. Uspešno sanirajo tudi plazove, ki jih je bilo kar precej. Samo na območju Vranskega osem, v Marija Reki pa je plaz zasul cesto Prebold-Trbovlje, vendar je bila prevozna že v petek. Voda je poplavlila tudi številne tovarne, zlasti ob bregovih Savinje, vendar so delavci prihiteli na svoja delovna mesta že v petek in soboto.

JANEZ VEDENIK

Najbolje je preprečiti

Posebni ukrepi za preprečevanje širjenja nalezljivih bolezni v obratih za proizvodnjo in promet z živili na poplavljenem območju v regiji Celje

Postopek z živili, ki so bila poplavljen

Vsa živila, brez izjeme, ne glede na vrsto embalaže, ki so bila ob poplavi v stiku z vodo, je potrebno uničiti. Živila živalskega izvora je potrebno odpeljati konjaču na Lahovno, kjer je stalna dežurna služba. Vsa ostala živila pa v kontejner za odpadke, ki mora biti ves čas polnjenja pod nadzorom, ko je poln pa ga je potrebno takoj transportirati na odlagališče komunalnih odpadkov.

Čiščenje in dezinfekcija poplavljenih prostorov, opreme in predmetov

Postopek mokrega čiščenja:

Najprej je potrebno z močnim vodnim curkom odstraniti mulj, nato odstranimo večje odpadke oziroma smeti. Z mokro krpo, namočeno v raztopini detergenata, nanesemo detergent na največ 1 m² veliko površino. Ko se umazanija raztopi, jo s krpo namočeno v čisti vodi pobereemo in iztisnemo v posebno posodo. Postopek ponovimo dvakrat. Splakovalno vodo je potrebno zamenjati takoj, ko postane umazana. Isto velja tudi za vodo, kateri je dodan detergent. Pri delu je potrebna posebna previdnost, da ne bi prišlo do okužbe zaposlenih.

Po opravljenem temeljitem čiščenju je potrebno opraviti strokovno dezinfekcijo vseh prostorov in opreme v poplavljenih prostorih. Dezinfekcijo naročite na Zavodu za socialno medicino in higieno Celje, Miklošičeva 5, tel. 27-821 in 27-807.

POSEBNO OPOZORILO

Vsa voda iz vodovoda, tudi iz cistern, je do preklica zdravstveno oporečna in za uporabo v živilski stroki brez predhodnega kuhanja neprimerna.

Navodilo za uporabo razkužila – Izosan-G

Razkužujemo lahko samo temeljito mehanično očiščene predmete, površine, posodo in podobno.

Pravo koncentracijo razkužila dobimo tako, da v 10-tih litrih vode raztopimo 4 g razkužila Izosan-G (1 čajna žlička).

Z omenjeno koncentracijo razkužila lahko s brisanjem, potapljanjem ali brizganjem razkužimo opremo, posodo, pribor, vse površine in roke. Razkužilo mora delovati najmanj 5 minut.

Po razkuževanju izpiranje ni potrebno.

ZAVOD ZA SOCIALNO MEDICINO
IN HIGIENO CELJE

KOMENTIRAMO

Kdo je zamočil?

Predsedniku Peterletu, ki si je v petek v družbi z ministrom Janšo in nekaterimi drugimi zgrozeno ogledoval posledice strahotne poplave od Celja do Mozirja, so med drugim potožili, da je zatajilo obveščanje.

Milan Kučan se je dan kasneje, prav tako v Mozirju, zgrozeno vprašal, če je sploh primerno, da se kaže ljudem, ki so doživeli eno najhujših sploh možnih nesreč. S seboj da nima ničesar, s čimer bi jim tisti hip lahko pomagal...

Kdo od pristojnih v republiki je sploh vedel, kakšne so razsežnosti naravne ujme, ki je, naj mi bo dovoljeno uporabiti grob izraz, zbrisala z obličja sveta vse, kar je bilo ob strugah?

Zapišem lahko, da smo, kar obveščanje javnosti zadeva, praktično samo novinarji parirali situaciji, da pa smo se tudi mi izredno težko prebijali v republiške medije. In to ne zaradi slabih, oteženih ali skoraj onemogočenih zvez. Zapisati tudi upam, da je »republika« z vsemi svojimi pristojnimi službami, štabi in inšpekcijami zamujala za več kot en dan. Gotovo bi se dalo narediti več prav takrat, ko je deroča voda najbolj pustošila. In za-

pisati upam, da vsega kar bi lahko, ni storila vojska. Bistveno zmanjšani celjski garnizon je reagiral in naredil, kar je v obupnih razmerah sploh lahko. Mariborsko vojno območje se je »zbudilo« šele v petek. Ogorčeni občani so nas zasuli s klici in vprašanji, kje je vojska, ki ji vendarle dajemo dinar praktično od vsega kar imamo.

Zapisati tudi upam, da je na ogroženem območju kot otok ostal Radio Celje, ki je bil dolgo edina vez, edina komunikacija v svet. Naredili smo, kar smo mogli. Da bi pomagali ljudem prebroditi največjo nesrečo, kar jo je mogoče doživeti in preživeti.

Toda – do kod smo segli? Kdo nas je lahko slišal? Zakaj se Radio Celje ne more slišati dlje? Zakaj ne more do boljše oddajne točke, do boljše frekvence in do večje slišnosti? Krivda zanesljivo ni naša. Bo ta nesreča prebudila odgovorne politične dejavnike, kot jim radi rečemo, bo zbudila oblast? Se bomo, vsaj za takšne in podobne primere lahko bolje slišali?

To so vprašanja, na katera vam danes ne znamo odgovoriti. Toda odgovore pričakujemo...

BRANKO STAMEJČIČ

Dravinja prestopila

Konjiško občino so tokratne poplave ogrozile v običajnem obsegu. Bregove je prestopila reka Dravinja v svojem spodnjem toku od Draže vasi v smeri vasi Podob, Loč in Zbelovega. Voda je vdrla v eno stanovanjsko hišo in štiri hleve ter poškodovala nekatere lokalne ceste. Zapr-

te so bile ceste Slovenske Konjice–Loče–Poljčane in cesta Loče–Penoje–Ponikva ter delno nekatere lokalne ceste. Najbolj je bila poškodovana cesta Loče–Ponikva, ki so jo za promet usposabliali še v petek. Sicer pa je bilo najhujše mimo že v četrtek po 14. uri.

MBP

Izselili so 30 družin

Kako so v Laškem reševali ob povodnji

Tudi laška občinska vlada ni spala. Že zjutraj so si nekateri na teren, da bi si ogledali, kaj je storila povodenj, skope pa so bile informacije iz radeškega konca, o čemer bo več znanega šele danes, v ponedeljek. Na izredni seji se je Izvršni svet sestel v petek opoldne. Ugotovili so, da je občinski štab civilne zaštite dobro vodil akcijo obveščanja in evakuacije, osveščeno pa so se obnašali tudi vsi ostali, na čelu z gasilci, komunalci, cestarji, miličniki in prebivalci sami.

Ugotavljali so, da je bilo uničene pet kilometrov ceste do laškega smetišča, kar so pričeli sanirati že v soboto, ob pomoči Cestnega podjet-

ja. Laški Komunalci pa so pomoč v zvezi s smetiščem ponudili Hrastničani. Komunalci se je izkazala tudi v Rimskih Toplicah, kjer je utrvalo cevovod, vendar so prebivalcem Rimskih toplic uspeli hitro zagotoviti pitno vodo.

Zaradi poplavljenih črpalk je bilo laško brez goriva. Že v petek dopoldne so zanj poskrbeli s pomočjo Radeč. Tudi vojska je priskočila na pomoč.

Na Izvršnem svetu so tudi dejali, da so ob poplavi evakuirali trideset družin, okoli sto ljudi. Namestili so jih v hotel Hum oziroma k sorodnikom, rešili pa so njihovo imetje.

Poleg Zdravilišča je veliko škode utrpela Kmetijska zadruža Laško. Poplavlilo je

strojni park, klavnico, diskont, prava katastrofa pa je bila tudi v trgovini v Rimskih Toplicah. V strojnem parku in klavnici so zaposleni hitro reagirali, vodo iz klavnice pa so morali čimprej izčrpati zato, da bi lahko aktivirali hladilnico, sicer bi meso morali transportirati v Trbovlje. Materialna škoda bo velika v trgovini v Rimskih Toplicah pa tudi v diskontu, enako pa ocenjujejo tudi v Merxu, ki jim je poplavlilo obe trgovini.

Laški izvršni svet se je na seji tudi odločil, da bo predlagal republiškem, naj se čimprej sestane in prične z ukrepi za sanacijo posledic neurja, za pomoč pa bodo prosili tudi Laščani, ki v pe-

tek o materialni škodi še niso govorili.

V soboto se je Savinja že umirila, lokalne ceste so bile večinoma prevozne, telefonske zveze urejene, električni tok v glavnem povsod, pitne vode dovolj, preveč pa je bilo vode še vedno po kletih, od koder so jo med vikendom odstranjevali.

Okarati je v Laškem potrebno le nekatere delavce na železniški postaji, ki so se v izrednih razmerah obnašali hladno, in zbežanim ljudem komajda odgovarjali na njihova vprašanja ter naveličano dvigovali telefonske slušalke. O zaprti železniški progi, so v štab civilne zaštite sporočili z okoli dveurno zamudo. Tudi v hotelu Hum, kjer jim je sicer zalilo kletne prostore, bi lahko bili malce bolj fleksibilni in bi nudili zavetje in pijačo ob svečah, ki jih očitno niso imeli, vsem, ki bi to želeli, ne pa da so že okoli 17. ure hotel zaklenili.

NATAŠA GERKEŠ

Odškodnine

Obvestilo Zavarovalne skupnosti Triglav

Vse zavarovance obvešča Zavarovalna skupnost Triglav, da škodo čim prej prijavijo. Oškodovanci naj po možnosti sestavijo spisek poškodovanih stvari, zraven pa naj poškodbe opišejo, navedejo starost predmetov in, če so še novi, tudi ceno. Skupaj s temi prijavami naj po možnosti oddajo tudi zavarovalne police. Ko boste opisovali poškodovane stvari, zraven tudi napišite, v katerih prostorih so bile. V upoštevanje za povračilo škode pridejo lastniki nepremičnin in premičnin, ki imajo po požarni polici zavarovane objekte, opremo in zaloge z ustreznim doplačilom za rizik poplave, kar je na polici posebej napisano. Pri stanovanjskih zavarovanjih pridejo v upoštevanje vsi, ki imajo sklenjeno tovrstno zavarovanje, višina odškodnine pa bo odvisna od višine limitov. Za poškodovane ali uničene stvari v pomožnih prostorih bodo prejeli odškodnino, ki znaša deset odstotkov zavarovalne vsote, lahko pa tudi več, odvisno pač od doplačila. Povrnjeno škodo, ki je na avtomobilih nastala zaradi poplav, pa bodo prejeli le tisti vozniki, ki imajo sklenjeno polno kasko zavarovanje.

Prijave za nastalo škodo bodo sprejemali v Celju in vseh predstavništvih na terenu oziroma v krajih celjske regije v dneh tega tedna, priporočajo pa, da naj s prijavi najbolj pohitijo tisti, ki so utrpeli največ škode.

JANEZ VEDENIK

Sobotno navodilo

Izvršni svet Celje priporoča vsem delovnim organizacijam, ki so bile prizadete ob poplavi in imajo protipoplavno zavarovanje, da se v zvezi z odškodninskimi zahtevki in ugotavljanjem škode obrnejo direktno na Zavarovalno skupnost Triglav Celje ali njene najbližje poslovne enote.

Izvršni svet SO Celje nadalje zahteva od celotnega družbenega sektorja (podjetja, ustanove, institucije itd.), da opravijo cenitev škode po »Navodilu o enotni metodologiji za cenitev škode, ki so jo povzročile elementarne nesreče«. To navodilo je objavljeno v Uradnem listu SFRJ, št. 27/87 in predvideva, da se škoda oceni po za to posebej ustanovljenih cenilnih komisijah. Cenilne zapis-

nike po »Navodilu...« naj celotni družbeni sektor pošlje na občinsko komisijo za elementarne nezgode.

Vse oškodovane občane, tudi zasebne obrtnike in podjetnike, pozivamo, da škodo prijavijo krajevni skupnosti, kjer prebivajo, oz. imajo sedež svoje dejavnosti. Krajevne skupnosti bodo prijave posredovale naprej občinskimi komisijam za cenitev škode. Prijava naj obseba škodo na gradbenih objektih, na raznih strojih in napravah, živilih, opremi, kot tudi na kmetijskih zemljiščih.

Občinske komisije si bodo škodne primere ogledale in napravile ustrezni zapisnik. Svoje delo bodo opravile po posebnem programu.

Hrana, pranje, vrtnine...

Navodila Zavoda za socialno medicino in higieno dopolnjujemo z nekaterimi odgovori, ki jih je mag. Ivan Eržen s celjskega zavoda za socialno medicino in higieno dal na neposredna vprašanja poslušalcev Radia Celje.

Zakaj je treba vso poplavljenno hrano, tudi konzerve oziroma vso konzervirano hrano in pijačo, odvreči?

»Sama hrana v teh konzervah verjetno ni okužena, vendar je nevarnost, da bi se klice z embalaže pri odpiranju prenesele na vsebino, velika. Razkuževanje te embalaže je sicer mogoče, vendar le, če jo opravijo strokovnjaki, sicer pa je tveganje okužbe preveliko.«

Ali poplavljenih živil ni mogoče umiti?

»Nikakor ne. Umivanje živil, četudi z neoporečno vodo, ne odstrani vseh nevarnih klic, zato je hrano treba odvreči.«

Je hipermangan primeren za razkuževanje?

»To je zelo blago razkužilo in v tem primeru neučinkovito.«

Kako je z vinom v sodih?

»Vsa hrana in pijača, ki je bila v stiku z vodo, četudi embalirana, je neuporabna.«

Ali je dovoljeno pranje v pralnih strojih?

»Načeloma je dovoljeno, čeprav ni priporočljivo. Voda namreč vsebuje mnogo usedlin, ki lahko poškodujejo aparat. Perilo, ki ga stroj prekuha, je tudi že razkuženo, za pranje pri nižjih temperaturah pa pralnim sredstvom dodajte razkužilo. Priporočamo pa čimmanj pranja.«

Kaj je s povrtnino, ki je bila poplavljenja?

»Prepoved uporabe živil ne velja le za živila spravljena v zaprtih prostorih ampak tudi za živila, ki so bila poplavljenja na prostem.«

Je dovoljeno umivanje?

»Da, za umivanje lahko uporabljate tudi neprekuhano vodo, le roke in obraz umivajte s prekuhano, predvsem še pred vsako pripravo hrane. Tudi majhne otroke umivajte s prekuhano vodo.«

Kakšni nevarnosti se izpostavljam med čiščenjem poplavljenih prostorov?

»Veliki. Vse, kar je bilo v stiku z vodo, je okuženo. Zato pri delu uporabljajte zaščitne rokavice in oblačila, ki jih tudi odlagajte v neposredni bližini poplavljenih prostorov. Po končanem čiščenju je treba tudi oblačila in vso opremo razkužiti.«

Celjska poplava na zasedanjih izvršnega sveta

Celjski izvršni svet se je skupaj s štabom za SLO sestel na izredni seji v petek zjutraj, da bi ocenil stanje in potek reševalne akcije. Čez deset ur je nato ponovno zasedel in ugotavljal, kaj je bilo medtem narejenega.

Miro Terbovc, predsednik sveta za SLO in DS celjske občine je povedal, da so štab civilne zaščite in center za obveščanje aktivirali v četrtek zjutraj in nato spremljali dogajanje v občini. Prek Radia Celje so obveščali prebivalce in sodelovali pri reševalnih akcijah gasilcev, milicnikov ter vojske.

Med najvažnejšimi ukrepi, ki so jih na jutranji seji predlagali, je bila ponovna usposobitev najvažnejših sistemov kot je oskrba z vodo, zagotovitev elektrike, usposobitev telefonskih zvez... Med najbolj problematičnimi je bila celjska bolnišnica, za katero je primarij Jože Srzenšek poročal, da jo je zalila voda, da so ostali brez vode in elektrike ter brez ogrevanja. Bolnike, ki niso bili življenjsko ogroženi, so zato poslali domov. Posebne probleme jim je povzročala dializa, za katero so v naslednjih urah našli rešitev in na večerni seji izvršnega sveta so lahko poročali, da so bolnike preusmerili v ljubljansko in mariborsko bolnišnico. Podobno so storili tudi z nekaterimi drugimi pacienti, veliko pa so jih poslali domov. Zvečer so bili objekti še vedno v vodi, skušali so predvsem sanirati toplotno. Vodo so jim zagotovili s cisternami, nabavili so tudi zdravila in drugo opremo, predvsem

pa nihče od pacientov ni bil ogrožen.

Gasilci vso noč na nogah

Celjski gasilci so po izjavah Antona Sentočnika, predstavnika gasilcev, aktivirali vse svoje enote. Nekateri so bili na terenu vso noč, na pomoč so jim prišli gasilci iz Šentjurja, Šmarja in Slovenskih Konjic. Črpanja so se lotili tam, kjer je bilo to najbolj potrebno, saj jim je zjutraj še primanjkovalo črpalk, medtem ko so na večerni seji že lahko poročali, da so dobili pomoč tudi iz Ptuj in Murske Sobote. V večjih objektih so zato sami nadaljevali z delom, medtem ko so manjše črpalke lahko dali v uporabo krajanom. Na jutranji seji so gasilci tudi dobili nalogo, da poskrbijo za preskrbo občanov z vodo. Ob pol dveh popoldne so prve cisterne že pripeljali na 25 mest v celjskih krajevnih skupnostih, vendar so ponekod ugotavljali, da ni bilo prevelikega odziva krajanov. Očitno so imeli ponekod še dovolj vode iz vodovoda, čeprav je črpališče v Medlogu zalila voda in sta bila v uporabi le vitanjski in frankolovski vir, pa še ta dva z oporečno vodo. Zavod za socialno medicino in higieno je v petek zvečer zagotovil, da bo medloška voda v uporabi takoj, ko bodo dobili ustrezne rezultate analiz.

Brez elektrike

Na jutranji seji izvršnega sveta je predstavnik Elektra

Celje povedal, da je ostal brez elektrike celoten del Celja med Savinjo in savinjsko železnico. Naprave je zalilo ali pa so jih zaradi nevarnosti sam izklopili. Priklapljanje na omrežje naj bi bilo postopno, ponekod šele potem, ko se bodo razdelilne postaje osušile. Na večerni seji izvršnega sveta je predstavnik Elektra povedal, da so ponekod problem že rešili, drugod pa to še ni bilo mogoče. Zavrnil je kritike na račun Elektra, zlasti pri reševanju problema bolnišnice, kjer električarji niso mogli ukrepati zaradi mokre napeljevalne.

Mraz v stanovanjih

Že na jutranji seji so predstavniki toplotne oskrbe poročali, da del mesta kljub težavam ogrevajo, to je veljalo za Spodnjo in Zgornjo Hudičnjo, del Nove vasi in Lave. V ostalih kurilnicah so morali najprej počakati, da je voda odtekla.

Številni zasebniki so se pri tem srečali še z eno težavo, razlilo se jim je namreč gorivo iz njihovih cistern. Kakšne bodo posledice za okolje, še ni znano.

Telefonski kratki stiki

Podjetje za PTT promet je imelo tokrat ogromno dela v celotni regiji. Na večerni seji je direktor Janez Gril že lahko poročal, da so usposobili centralo v Laškem, da pa še vedno niso rešili Luč, Solčave in Rimskih Toplic. Tudi

v Celju so bile s telefoni številne težave, zlasti pri povezavi med Golovcem in mestom. V bolnišnici pa je hišno centralo povsem uničila voda in svetovali so jim, da zaprosijo za rezervno iz republike.

Trgovine odprte do desetih zvečer

Čeprav je voda zalila tudi kletne prostore številnih celjskih trgovin, in uničila market na Ljubljanski cesti so predstavniki Potrošnika in Centra na izvršnem svetu poročali, da oskrba teče normalno, delovni čas pa so podaljšali do 22. ure, da bi se ljudje lahko oskrbeli z mineralno vodo in živili.

Trezorji pod vodo

Na obeh sejah izvršnega sveta je bilo slišati tudi direktorja celjske SDK Dušana Drofenika. Njihove trezorje je voda zalila že zelo zgodaj in na jutranji seji so lahko le prosili za pomoč in za povezavo z Narodno banko, ki naj bi bankam zagotovila zadostne količine denarja.

Šmartinska brana ni popustila

Na seji izvršnega sveta je moral predstavnik Nivoja ponovno pomirjati ljudi in zagotoviti, da prebivalcem ne grozi nikakršna nevarnost iz Šmartinskega jezera in da ni bojazni, da bi pregrada popustila. Nekateri očitno tudi temu niso verjeli.

TC

Potres v Bistrici ob Sotli

Po daljšem zatišju je v sredo, 31. oktobra prebudil nekatere krajeane Bistrice ob Sotli ob 23.13 šibek potres. Moč potresa je bila 2,7 stopnje po Richterjevi lestvici, jakost v epicentru pa med 4. in 5. stopnjo po Mercallijevi lestvici. Znano je, da se med potresom 5. stopnje občutljivejši prebudijo. Nekateri krajanji trdijo da so čutili dva sunka, vendar so na ljubljanskem observatoriju na Golovcu zabeležili le enega. Žarišče potresa je nastalo v kozjanskem seizmogenem bloku.

BJ

V Šentjurju manj težav

S poplavo ni občini Šentjur prizaneslo niti letos, čeprav so imeli v šentjurski občini veliko manjše težave kot v občinah ob Savinji.

Voglašina je za letošnji dan mrtvih poplavlila približno 20 hektarov v Vrbenem, ogrožala dve hiši in mlin v Vrbenem, v Grobelnem in Stopčah pa je narasla Slomščica poplavlila prav tako dve hiši. V blokkih šentjurske soseske Pšenica so morali za vsak primer premestiti stvari iz kletnih prostorov, ki bi jih lahko ogrozil bližnji, istoimenski potok. Zaradi slabih izkušenj so premičnine zavarovali tudi v Bohorju, v šentjurskem štabu za civilno zaščito

in centru za obveščanje so spremljali položaj ter dežurali. Posamezna gospodinjstva so imela težave s pitno vodo. Šentjurski gasilci so 1. novembra zvečer že prišli na pomoč v Celje.

BJ

Pomoč otrokom

Iz šentjurske občine, kjer so občane že večkrat prizadele poplave, ponuja Društvo prijateljev mladine Šentjur-Center potrebnim pomoč z organizacijo, pripravljeni pa so sprejeti tudi otroke z ogroženih področij. Javite se na tel. 741-505 (krajevna skupnost Šentjur-Center).

Boj za most

Poplava v Polzeli, Malih Braslovčah in Letušu

Bo podivjana voda porušila tudi polzelski most, enega najtrdnjših v verigi mostov v porečju Savinje, so se v petek okrog poldneva, takrat, ko je že bilo jasno, da je ujma zbrisala večino mostov v zgornjem delu Gornje Savinjske doline, spraševali zgroženi Polzelani. V tem trenutku sta že bila pod vodo del Polzele na levem bregu, del Parižljah pred polzelskim mostom, voda je zalila Gmajno, Založe, del Orove vasi, popravljene so bile Male Braslovče, od sveta odrezan Letuš. Pričel se je boj za življenja in most, pri čemer je bila razsodnik – narava.

Stab civilne zaštite, gasilci in vsi odgovorni v krajevni skupnosti na Polzeli so bili aktivirani že v jutranjih urah, vendar so se s pravo razsežnostjo katastrofe soočili sredi dopoldneva, ko je val iz Gornje Savinjske

v takšnih primerih ni bilo primerne opreme (podobno so ugotavljali tudi povsod drugod). Civilna zaštita in gasilci nimajo dovolj primernih čolnov, ni vrvi. Prošnjo za pomoč v tej opremi smo objavilo na Radiu Celje. Odziv je bil takojšen, vendar pa manjši in tudi malo večji gumijasti čolni, ki so jih ponujali krajan, niso primerni za reševanje, saj je čolne skupno z gasilci in pripadniki civilne zaštite prevračalo kot za šalo. Tudi 80-letno Ano Štruklec, ki so jo skušali rešiti

Vzporedno z reševanjem poplavljenih je od poznega dopoldneva pa vse do upadanja Savinje, do časa, ko je ta začela ogrožati Celje, trajalo tudi reševanje polzelskega mostu, ki bi ga lahko zaradi njegove trdne konstrukcije porušilo le tako, če bi voda spodjedla njegove temelje. V času največje ujme je kazalo na najhujše, saj je razbesnela Savinja za mostom že odnesla del ceste v Parižljah in zraven kot peresca nosila tudi orjaška drevesa ob njej. Stanje so ves čas nadzirali cestarji, gasilci in miličniki, ki so (podobno kot v Letušu in nekaj kasneje tudi v Latkovi vasi), zaprli most za ves promet. Pomoč so izredno hitro pripeljali cestarji, ki so začeli s težkimi tovornjaki zasipati spodjedene dele s težkim skalovjem, ki pa se je v razbesneli reki utapljalo kot sladkor v kavi. Gladina reke je upadla, ko je pričelo v Gornje Savinjski snežiti in ko je tudi vse okoliške vrhove pobelil sneg. Narava je torej še enkrat tega dne dotokla Gornjesavinjčane. A do tja smo se prebili šele naslednje jutro. Preko radio zvez UNZ smo izvedeli le, da je tam rušilo mostove, podiralo hiše, skratka, da je Gornja Savinjska opustošena in obupana...

med prvimi, je skupno z gasilci dvakrat obrnili v vodo. Potrebna je pomoč vojske, ki je v zgodnjih popoldanskih urah pripeljala rešitev, večje vojaške čolne. Z skrajnimi napori vseh reševalcev so tik pred mrakom rešili na suho vseh trideset krajanov z levega brega na Polzeli. A vojaki in pripadniki občin-

Savinja pod polzelskim mostom. Narava, kot bi se rogala napisu na drevesu ob bregu, ki opozarja na skrb za čiste vode in okolje.

Ceste v Parižljah ni več.

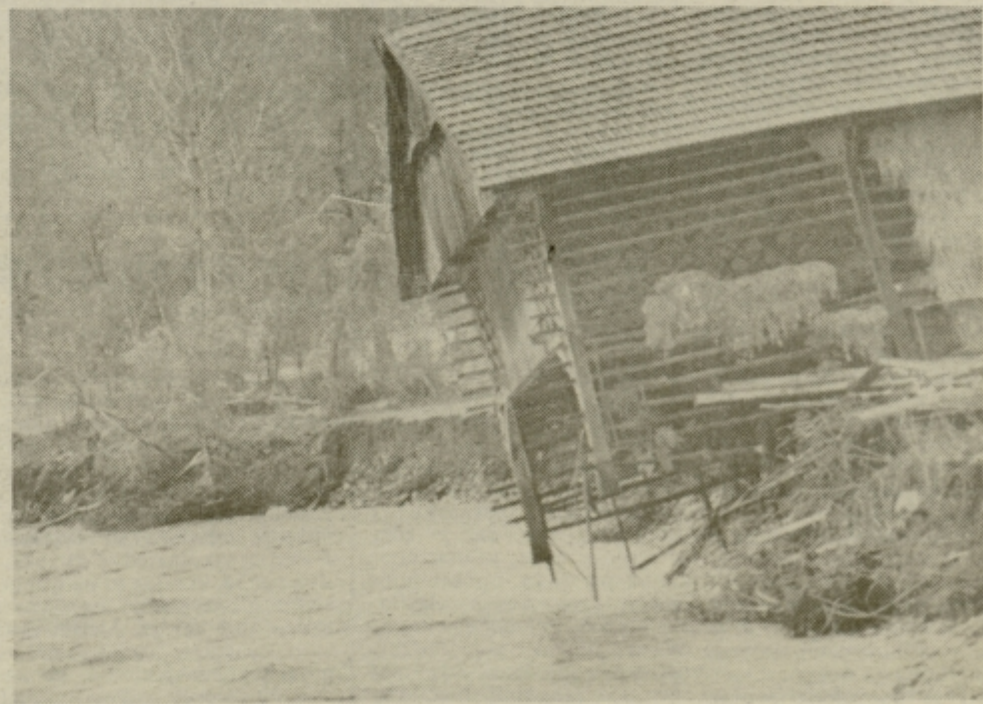
Del Polzele na levem bregu Savinje.

Voda je upadla: petčlanska Rožičeva družina se vsaj za pet mesecev seli drugam.

Most v Šeščah.

Letuš.

in življenja

skega štaba CZ ter potapljači so hiteli naprej, v Parižlje in Male Braslovče, kjer je skoraj v celoti zalilo mešano vikend naselje in kjer so ljudi že reševali braslovški gasilci. Tudi tu so akcijo zaključili okrog 18. ure. V eni hiši sta, tako kot tudi v Parižljah, ostala dva starejša krajana, ki nista hotela zapustiti svojega doma. Voda na srečo ni več narasla...

Končno sem se zvečer prebil še do Letuša. Tudi tam je škoda ogromna. Spodkopan je most regionalne ceste, poplavljen kul-

Kapljio vas pri Preboldu so vode tako zalile, da so morali skoraj vso živino odpeljati k znancem, prijateljem in sorodnikom v okoliške vasi. Solidarnost ljudi se je tudi tu izkazala.

turni in gasilski dom, del Letuša je zasut z muljem, odplavilo je jamarški dom. Poplavljeni so bile kmetije in hiše na levem bregu, na desnem bregu pa je Savinja razširila svojo strugo za kakšnih 40 metrov. Savinja je odnesla spodnji jez, zgornji je poškodovan, ogromno je naplavin. Letuška gmaj-

Ko so delavci Merxove pekarnice v radiu slišali, da je voda zalila tudi prostore Peternelepe pekarnice, so jim takoj priskočili na pomoč in v petek so se lahko Preboldčani prepričali, da je celjski kruh prav tako dober kot Peternelepev.

na, mešano vikend naselje je bila v tem času še vedno odrezana od sveta, vendar pa so se reševalci, tudi tu je pomagala vojska, zvečer s čolni prebili še do zadnjih šestih hiš in rešili ogrožene.

To je, na kratko, kronologija dogajanj 1. novembra 1990 na območju od Polzele do Letuša, kronologija, ki ji je treba dodati tudi ugotovitve, da ljudje tudi tokrat niso zatajili. To velja tudi za oba štaba (KS in CZ) in gasilce na Polzeli in v Braslovčah, kjer so

sicer spoznali, da za takšne nesreče niso primerno materialno opremljeni, vendar pa so znali povezati tudi vse tiste, ki so lahko pomagali. Tako so na Polzeli že zgodaj po-

Občinski štab Civilne zaštite v Žalcu pod poveljstvom Staneta Lesjaka je svoje delo dobro opravil. Tarnali pa so, da so spet zatajile zveze, saj v nekaterih krajevnih skupnostih niso uvedli dežurstev, tako da ni bilo mogoče dobivati prav vseh sprotnih informacij s terena.

poldne ob pomoči zasebne trgovine Saniles pripravili zasilna ležišča v Domu svobode, skupno z Savinjskim magazinom in krajani so v blagovnici pripravili dovolj tople hrane za vse poplavljenice in reševalce, s pomočjo v hrani in reševalno opremo pa so pomagali tudi kmetje in krajani. Podobno je bilo v Braslovčah, Letušu. Ležišča v Domu svo-

Slavko Šketa, predsednik KS Braslovčec je povedal, da je v njihovi krajevni skupnosti voda zalila 80 hiš, najmanj 100 pa jih je prizadetih zaradi podtalnice. Izseliti so morali tudi družino Dušana Pergerja iz Malih Braslovč, ker njihova hiša ni več primerna za bivanje.

bode so sicer ostala prazna, ker so poplavljeni sprejeli medse sorodniki in prijatelji. 80-letna Ana Štruklec, ženica, ki je svoje življenje preživela nekaj deset metrov od brega Savinje in ki je nazadnje brodira po njenem bistrem porečju v dvajsetih, tridesetih letih tega stoletja, pa je po tem najdaljšem dnevu svojega življenja noč preživela v Domu upokojencev na Polzeli. Bogve, ali je mislila samo na grozote tega dne, ali pa je ni morda skrbelo tudi to, da na Vse svete, 1. novembra 1990, ni mogla niti do pokopališča?

RADO PANTELIC

Usodnega 1. novembra so bile na delovnih mestih delavke in delavci tekstilne konfekcije Zarja iz Petrovc. Voda jim je namreč zalila obrat in v kratkem času so rešili večino izdelkov in strojev, kljub hitri intervenciji pa vsega vendarle niso uspeli rešiti in tudi pri njih beležijo milijonsko škodo.

REKLI SO:

Stanko Novak, predsednik skupščine KS Polzele:

»Največ škode v KS Polzele je povzročila Savinja na svojem levem bregu nad mostom. Tam je poplavlila največ hiš, in prav tukaj so tisti krajani, ki jim je treba zagotoviti stanovanje, dokler ne bodo njihove hiše usposobljene za bivanje. To so družine Svetko, Vinko in Iyana Štruklec, Rožičeva in Švajgerjeva. Skupaj je bilo v KS poplavljenih 23 hiš, v večini primerov pa so svoje stanovanjske probleme poplavljenice družine rešile same s pomočjo sorodnikov in prijateljev. V krajevni skupnosti so jim ponudili prvo pomoč, pripravili so prenočišča, pomagajo pa jim tudi pri nakupu najnujnejših osebnih stvari, saj je petim družinam odneslo vse, razen tistega kar so imeli na sebi.

Ogroženim so pomagali pripadniki civilne zaštite, gasilci in pa drugi krajani. Kakšna je škoda, je sedaj težko povedati.«

T.T.

Uničena delavnica

Izidor Podlesnik: »Imam mizararsko delavnico z dragocnimi stroji, ki so sedaj skupno s stanovanjsko hišo mojih staršev v vodi in blatu. Kako bom usposobil delavnico, če jo bom sploh lahko, ne vem. Obupan sem, kajti tu je vse očetovo in moje delo, sedaj pa je skoraj vse uničeno. Hvala gasilcem in prijateljem ki so pomagali sanirati najhujše.«

T.T.

Šempeter in Prebold

Le malo je manjkalo, pa bi voda odnesla kemikalije v skladišču šempetrskega Aera. Tudi prispevnosti delavcev, ki so pravi čas reagirali, gre zahvala, da ni bilo ekološke katastrofe.

V dobršni meri je voda zalila tudi nove proizvodne

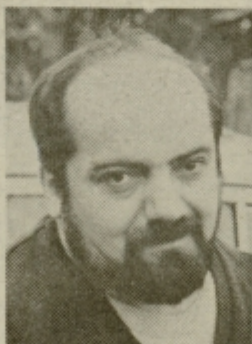
prostore tekstilne tovarne Prebold. Gasilci so morali prekopati cesto proti tekstilni tovarni, v Gradnji pa je Savinja zalila dovršen del proizvodnih prostorov in morali so zgraditi tudi obrambni nasip.

Vzdrževalne ekipe so se s težavo prebijale do poplavljenih območij.

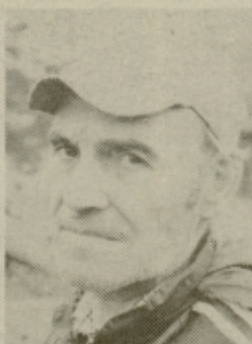
Voda je v Letušu spodkopala cesto in most.

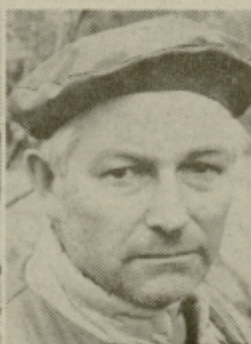
Franci Rožič

Ivan Štruklec

Jože Železnik

Marjan Žagar

Adi Orešnik

Franci Rožič: »Ker je naša hiša pritlična, je voda zalila vse stanovanjske prostore, ki niso več primerni za bivanje. Vode je bilo v hiši skoraj do stropa, rešili pa smo le najnujnejše. Pred vrati je zima in vprašanje je, kdaj se bo vse skupaj toliko posušilo, da se bomo lahko vselili. Do takrat bo naša petčlanska družina stanovala pri sestri.«

Ivan Štruklec: »Oba z bratom sva z družinami brez strehe. Narasla Savinja nam je uničila stanovanje, pohištvo in drugo, tako, da sploh ne vem, kdaj bodo najini hiši spet sposobni sprejeti stanovalce. Obupan sem, saj smo vse življenje vlagali prihranke, potem pa nam je v nekaj minutah po-

divjana voda uničila vse.«

Jože Železnik: »Našo hišo je prvo zajela vodna ujma, vse skupaj se je zgodilo v nekaj minutah, tako, da nismo mogli rešiti niti živali. Odnoslo nam je tri prašiče, telica pa je utonila. V pritličju je vse uničeno, imamo pa vsaj to srečo, da nam je ostala zgornja etaža hiše.«

Marjan Žagar, poveljnik civilne zaštite: »Clani civilne zaštite v naši KS smo bili ves čas na kraju dogodka in smo pomagali kolikor smo največ lahko. Veliko so pomagali gasilci, kmetje s cisternami in drugi. Sedaj pa je na vrsti širša družbena skupnost.«

Adi Orešnik: »Danes pravzaprav še

niso zbrani vsi vtisi, lahko rečem le to, da smo povsem obupani. Kako in kdaj bomo popravili škodo, ki nam jo je povzročila podivjana Savinja, ne vemo.«

Franci Uratnik: »Poleg tega, da nam je voda zalila spodnji del stanovanjske hiše in uničila vse kar je bilo tukaj, mi je vodna ujma napravila ogromno škodo v delavnici. Tam mi je zalila in potopila v mulj, ki se ga je nabralo 20 cm na debelo, aparate, kosilnice, žage in številne druge drobne kmetijske stroje, ki jih kot obrtnik popravilam. V veliko pomoč so nam bili prijatelji in sorodniki.«

T. TAVČAR

Dober dan, žalost

Laško ponovno močno prizadeto

Malo čez poldne, ko je vlak še sopihal proti Laškem, je bil pogled na pokrajino grozljiv. Voda je prestopila bregove, zabrisala sledove cest, travnikov, njiv in besno udrihala po vsem kar ji je prišlo na pot. Ljudje so mrko pogledovali vodo, ki je vdiral v njihove kleti in še kam više, odnašali, kar se je rešiti dalo in bili prisiljeni gledati kako žulj za žuljem, ki so ga prigarali v minulih letih, neusmiljeno odplavlja.

V Laškem je bilo tokrat nahuje v naselju Debro, kjer je bil pogled na pokrajino pretresljiv. Na črpalki Ine je bilo le slutiti, kje stojijo naprave za točenje goriva, v bližini je pod vodo ležala cisterna. Na desni strani so bile poplavljenе hiše, avtomobilov ni bilo videti nikjer, le pred Zdraviliščem je bil do strehe v vodi bel mercedes, voda je drla, se razlivala preko ceste in vdrla v diskont Kmetijske zadruge Laško. Prizanesla ni niti stanovanjskim blokom in postaji milice, neke okoli semaforiziranega cestnega križišča pa se je umirila in se nekaj metrov dalje zopet razbesnela. Električnega toka na tem območju ni bilo že od dopoldneva. V hotelu Hum je bilo živahno, še bolj pa za njim, na Rimski cesti, kjer so bili ujeti v okoli dva metra vode stanovanjski bloki. Iz pritličnih stanovanj so prebivalce na suho prepeljali s čolni gasilci.

Panike med ljudmi ni bilo, nekako vdani v usodo so pomagali drug drugemu in reševali, kar se je rešiti dalo. Brez radovednežev ni šlo. Trli so se ob mostu čez Savinjo, kjer je reka kazala najostreje zobe ter grozila nekoliko dalje železniškemu mostu, da ga bo spravila s poti. K sreči pes, ki veliko laja, ne grize, in tudi s podivjano reko je bilo tako. Grozila je in grozila, vendar mostov v Laškem in v Zidanem mostu ni porušila.

V Laškem povodenj ni presenetila

Vraževerni bi dejali, da so se v občini Laško morali zameriti bogu, saj se je nebo že večkrat spozbalo nad njimi. Lani se je razhudilo nad okoli Laškega, letos, ko so si že meli roke, češ, tokrat smo povodnji ušli, pa je udarilo na dan, ko se spominjamo mrtvih. Letos je bilo treba tega dne reševati žive. In Laščani pokažejo tokrat, ko jim klopoto primaže narava, neverjetno solidarnost, smisel za organizacijo in neko prijaznost z usodo, pomešamo z voljo čimprej odstraniti posledice.

Že v jutranjih urah so prvega novembra iz občinskega štaba Civilne zaštite Laško, od koder so vodili akcije, opozorili ljudi na možnost poplavl. Tisti, ki so njihova opozorila vzeli resno, so lahko rešili najnujnejše. Deroče reke pa, žal, ni mogel ustaviti nihče.

Poplavljen je bil večji del pokopališča in mrliška vežica, zato so delavci Komunale pričeli z akcijo že ob 9. uri, prav tako pa so občane obveščali naj umaknejo avtomobile v višje ležeče predele. Glavni vodni viri v Laškem so pretežno višje ležeči, zato jih voda ni zalila.

Tudi delavci laške vzdrževalne enote Cestnega podjetja Celje so imeli polne roke dela, saj je voda zalila številne ceste, že dopoldne je bil poplavljen podvoz Tremarje, ob 14. uri in 35 minut pa je odzvonilo še vlakom.

Že popoldne je bilo očitno, da bo največ škode utrpelo laško Zdravilišče, takoj za njim pa Kmetijska zadruga ter Merx. Voda je vdrla tudi v del polnilnice Pivovarne Laško. Povsod v omenjenih podjetjih so delavci že dopoldne skušali rešiti najnujnejše.

Ce je levi breg Savinje ves dan imel električno energijo, jo je tudi zanje zmanjkalo

okoli 18. ure. Takrat se je v Laškem nenadoma zabliskalo, večerno nebo je zažarelo, za nekaj sekund je bilo svetlo kot podnevi (v Rimskih Toplicah, so kasneje pripovedovali ljudje, so ta soj videli) potem pa je Laško ovila trda tema. Slišati je bilo le še šumeče bučanje pobesnele reke. Kasneje so mi pojasnili, da je prišlo do nepogostega pojava, ki ga imenujemo korona, ko zažarijo električne žice; zaradi vlažnosti zraka pride namreč do preboja električne zice in nato do kratkega stika.

Zavetje v štabu CZ

In kam se zateče novinar, brez strehe nad glavo in brez možnosti za vrnitev v Celje? Najprej do hotela Hum, kjer so vrata zaklenili že, ko se je nad Laško spustila tema, sprejeli so le tiste goste, ki so iskali prenočišča in ki jim okoli 18. ure ni preostalo drugega kot da so se zavlekli v postelje. Tisti bolj radovedni smo najprej tavalili po Laškem, ugotavljajoč, da

V četrtak so v Zdravstveni dom Laško prepeljali zadržane. Človek se je očitno naveličal naraščajoče vode in jokajočega neba ter jima dal »kontra« z alkoholom in obležal. Zdravniki so seveda zanj poskrbeli, najraje pa bi mu pošteno izprašili hlače. Na t. i. Otoku v Laškem pa je bila bodoča mamica, ki ji je rok za porod potekel že pred desetiimi dnevi. Malček ali malčica je bil ubogljiv in na svet ni želel privedati ob povodnji. S tem je naredil uslugo marsikomu!

bi bil donosen posel v Laškem odpreti dober gostinski lokal, saj je bilo povsod vse zaprto, razen slaščičarne v središču mesta. Prijazni fantje iz občinskega štaba civilne zaštite so se mi zazdeli najboljše rešitev, zato sem jih zaprosila za zavetje.

V štabu je bilo na trenutke obsedno stanje. Zvonili so telefoni (telefonske zveze v mestu Laško niso bile prekinjene, od okoli 17. ure dalje pa je bilo nemogoče klicati medkrajeno), javljali so se gasilci s terena, nekajkrat so na ogled prišli miličniki, ki jim je voda zalila prostore postaje milice, do katere je bil dostop mogoč preko brvi skozi ozko okno v prvem nadstropju, na zvezi pa so bili v štabu ves čas z ostalimi centri za obveščanje.

V štabu se je oglašil tudi zdravnik in se pozanimal, katere ceste so prevozne, če bi morebiti potrebovali bolnišnico. Najugodnejša se je zdela varianta prevoza do Trbovelj po gozdnih cestah.

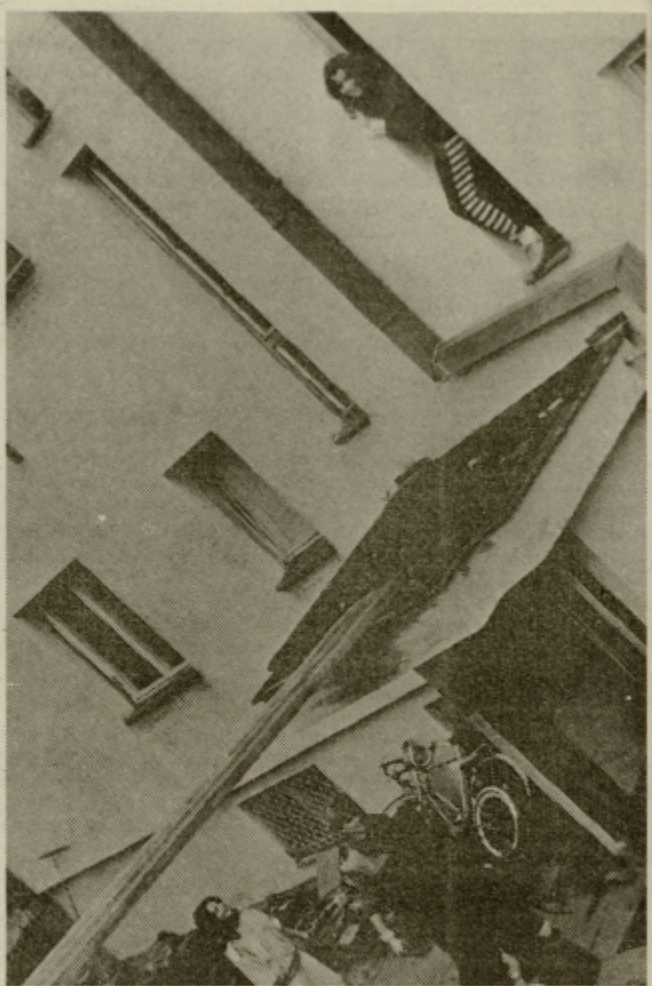
Voda je iz ure v uro naraščala in grozila. Najbolje so jo odnesli tisti Laščani, ki prebivajo na levem bregu Savinje od mostu navzgor, proti gradu Tabor, tudi strogi center mesta je bil nepoplavljen. Že čez dan so morali evakuirati s čolni nekaj ljudi iz blokov na Rimski cesti in v Debru, ob 19. uri in 30 minut pa bi bila ob življenje skorajda dva gasilca.

Slavko Špiler, poveljnik gasilske zveze Laško: »Na nabrežju, tik ob Savinji, smo hoteli priti do hiše, v kateri so stanovalci izjavljali, da jim sunki vode hišo tresejo do te mere, da bi se lahko tudi porušila. V čolnu je bil poleg mene še Srečko Pečnik. Ko sva bila na pol poti, nama je naproti prišel val, ki je zalil čoln in ga prevrgel. Padla sva v reko, v tem trenutku sva reševala le še sebe. Neverjetno kakšno moč dobi človek! Srečku je uspelo zadržati se za vrh ter se rešiti na delno potopljen čoln. Sam sem se oprijel odtočnega žleba, se potegnil iz vode na rob fasade, kjer sem počakal, da so me rešili.«

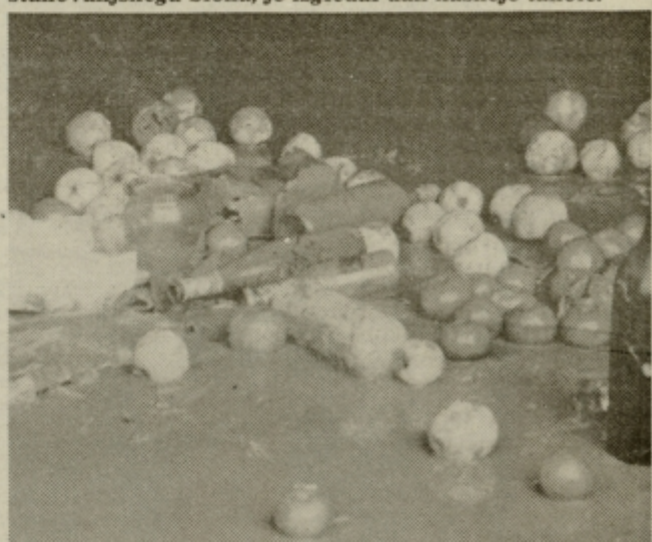
Savinja je bila najvišja okoli 21. ure, ko je merila šest metrov in pol, kar je za okoli 70 centimetrov več kot pred desetimi leti, ko so se Laščani spopadali s podobno poplavo. Potem se je stanje pričelo nekoliko umirjati, višina vode pa je okoli polnoči že upadala. Električni tok je levi breg Savinje v Laškem imel že okoli enih ponoči, pol ure kasneje pa so pričeli zopet voziti vlaki, cesta do Celja je bila zaprta, poplavljen pa je bil tudi park in cesta do Zdravilišča ter Debra, kamor so lahko prišli le gasilci s čolni. Tudi laška pekarna je pričela ponoči obratovati s polno paro, da bi priskrbeli kruh za Laščane.

Dan kasneje

Okoli šestih zjutraj, ko se je na nebu sprehajala še luna, sva v petek z Rudijem Kavzerjem, načelnikom občinskega štaba Laško, uspela s terenskim vozilom priti

Vhod v laško postajo milice, ki ima prostore v pritličju stanovanjskega bloka, je izgledal dan kasneje takole.

do zdravilišča, kjer so delavci ravnali malicali. Od polnoči, ko voda ni več vdiral v recepcijo in se je ustalila pri višini okoli pol metra, je 30 delavcev Zdravilišča, gasilci in nekateri pacienti, odstranjevali posledice vodne ujme. Do šestih zjutraj jim je uspelo očistiti za okoli 80 odstotkov pritličnih prostorov.

V Zdravilišču je poplavo tudi pralnice, pa kurilnico, uničene so talne površine, tudi bazen ni ušel pobesneli vodi. Ker so bili v Zdravilišču pravočasno obveščeni o možnosti poplave, so uspe-

Dušan Langus iz Ljubljane: »V sredo sem prišel v Zdravilišče na obisk k ženi, domov sem se nameraval vrniti v četrtak. Zaradi poplave sem ostal v Zdravilišču in zato pomagal pri čiščenju. Odnášali smo stole v prvo nadstropje in očistili vodo iz recepcije ter ostalih pritličnih prostorov. Ni me bilo strah, čeprav so bili nekateri pacienti precej prestrašeni, tudi moja žena. Podobno poplavo sem doživel že pred leti v Zagrebu, vendar je bila tista hušja v primerjavi s to, laško.«

v Debru pa ponekod še kakšen meter više. Ena od cistern se je zagostila med stber bodočega kulturnega doma, poplavljeni tovornjaki pa so kazali klavirno podobo. Sredi dopoldneva, ko je Laško bilo obsijano s soncem, sem ob pogledu na glavno cesto dobila asociacijo na stare razglednice iz petdesetih let, ko ceste še niso bile asfaltirane in ko je po njih bilo kupe prahu ter debela plast blata ob dežju. Velike luže so bile tu in tam, ljudje pa so hiteli in delali.

NATAŠA GERKEŠ

Franc Žerjav, voznik Avtoprevoza Tolmin ima v najemu kamion, ki ga je njegov sofer pustil pred postajo milice v Laškem in ki ga je nato poplavlila pobesnela Savinja. Franc Žerjav je obupan gledal poplavljeni kamion in zaman iskal soferja, ki je v četrtak ob 9. uri pustil kamion, v katerem so bili avtomobilski ključi, na omenjenem parkirišču. Franc se je hudoval, ker ga miličniki, ali kdorkoli drug, niso odpeljali na varno.

Čiščenje se je pričelo že v petek zjutraj. Življenje ni praznik, je dejal kaj vem kdo, je delovni dan...

Iz dnevnika Radia Celje

Če je tovornjak podmornica

V četrtek popoldne v mestu se ni bilo videti veliko vode. To naju je z Bojanom, potem ko sva se nekoliko osušila, premotilo, da sva spet sedla v avto. Kovček, magnetofon in že sva bila v objemu teme.

Greva proti Mariborski, do trgovine Zoja! Prvi poskus preboja je kmalu padel v vodo. Na Miklošičevi je že raznašalo avtomobile. »Čez mesto!« Po Aškerčevi je še šlo. V Škofji vasi sva bila že čisto na suhem. Iz Zoje narediva prenos; o preskrbi, o ujmi na tem območju, ki vendar ni tako huda kot drugod... Vseskozi pa naju je ključalo: »Čimprej nazaj, voda v Celju narašča.« Izkušeni sva imela ravno toliko, da sva pohitela z javljanjem in pospravljanjem. Pri Medvedu so medtem za naju in za kolege v studiu pripravili slatne pečenice in kislo zelje in za popotnico še balon mošta.

A... dohitela naju je vest, da sva odtrgana od Celja, da je prehod nemogoč. In glej! Kot začaran se je znašel v gostilni Stanko Pajman, šofer tovornjaka. Bil je zato, da kar krenemo. In izginili smo v temo z dišečimi pečenicami pod sedeži visokega »detutza«. Prišli smo do vojašnice na Mariborski cesti, kjer je stala gruča ljudi. Nikamor niso mogli. Križišče je bilo pod vodo. Gasilskemu avtu ni uspelo. Bo nam? »Gremo!« je odločil Stanko. Zapeljali, zaplavali smo v križišče, proti Celei. »Nazaj na obvoznico!« je odločil Stanko.

Tema in nikjer nikogar. Nekaj dlje od prehoda z Vrnčevca je Stanko presodil, da se moramo vrniti. Občinstvo pri vojašnici je začudeno gledalo tovornjak, do nosu v vodi in z eno lučjo, ker mu je drugo zalila voda. Pri Medvedu so nam spet

odprli vrata. Pripravila sva še eno javljanje in hkrati sporočila, da sva po mokri avanturi spet na suhem. V družbi z gasilci, kjer je bil tudi Tone Sentočnik, poveljnik gasilske zveze Slovenije, sva bila na varnem. Čez kakšni dve urici smo se skupno odločili za odhod proti Celju. Na istem križišču je Stanko tipaje zapeljal v temo in vodo, ki je dušila motor in se uspel prebiti mimo plavajočih avtomobilov pri hotelu in nato do Miklošičeve ulice, kjer sva prvič obrnila najin jugo. Stanko naju je tako mimo gasilcev pred sodiščem in banko varno pripeljal na naše dvorišče. Dobrote so prinesli v studio in nekaj minut pred 23. uro naredili še en raport »v živo«.

Stankov avto je čez noč obtičal na našem dvorišču. Bojanov je »crknil« že pred

Šofer Stanko Pajman po vratolomni vožnji, zvečer v oddaji »v živo«.

odhodom, moj je ostal pri Medvedu. Hruške in jabolka v moji domači kleti je rešila 12-letna hčerka Nina. Hvala tudi za to!

MATEJA PODJED

Mokri škratje RC

Sredi poplave, v trenutku, ko Celju grozi zalitje z levega brega Savinje tudi v samem središču, je prav gotovo nesreča v nesreči, da naša fotoreporterjema Ediju Masnecu in Edu Einspielerju zmanjka vode za razvijanje filmskega materiala. Dopisniki osrednjih slovenskih časopisnih hiš Dela in Večera pa čakajo, da bodo sveže in sploh edine posnete fotografije poslali v svoji uredništvu...

Da smo bili na Radiu Celje v četrtek in petek, pa tudi v soboto in nedeljo, najbolj poslušana radijska poutaja in hkrati tudi skoraj edini, ki smo držali niti v rokah in vedeli, kaj se na našem območju dogaja – dokazuje tudi naslednji telefonski klic. Poslušalka iz Ljubljane, ki je na povratku od sorodnikov s Celjskega ves čas poslušala naš radio, je želela tudi domač sprejemnik naravnati na naše valovne dolžine. Žal ji nismo mogli pomagati, saj naš glas do Ljubljane resnično ne seže.

»V ŠRC Golovec potrebujemo pomoč, voda je narasla že na 20 metrov.« klic v stiski, ki je v še večjo zadrego kot delavce Golovca spravil Ivano Stamejčič – kaj hitro pa se je vse pojasnilo in metri so s spremenili v centimetre, kar so dejansko tudi bili. Epilog: delavci Golovca so si natakili škornje in zavijali rokave, naši dežurni novinarji pa najprej dvakrat globoko vdihali, preden jih je kakšna nova, šokantna vest spet prese-netila.

Da se na Celjskem dogaja nekaj groznega je v Zagreb izvedel tudi član celjskega izvršnega sveta Silvester Drevnšek. Nasvet NT-RC, kako se vrniti v Celje je bila njegova zadnja rešitev – in dobil jo je, saj smo ga spomnili na hrvaško Zagorje, Obsotelje in Kozjansko.

V želji čim hitreje pomagati in posredovati sveže informacije, se rojevajo tudi telefonski škratki – dežurni ob telefonu je zbiral in dopolnjeval informacije o dogajanju na Skalni kleti, enem najbolj ogroženih območij Celja, ter med drugim izvedel, da je voda segla že 25 metrov po cesti navzgor od Merxove trgovine. Ko je Brane Stamejčič naslednjemu poslušalcu posredoval vest, da je na Skalni kleti voda že 25 metrov višje od trgovine, je telefonski škratek veselo zabrcal v življenje, pojasnjevanje nerodno formulirane informacije pa je bilo dolgotrajno.

»Poslušajte vi, na Radiu Celje, kaj pa se greste? Namesto, da ves dan govorite, kaj vse je zalito in kje voda še narašča, pojdite v trgovine, skladišča in čuvajte družbeno premoženje. Kaj sploh ne veste, koliko lopovov hodi po svetu?« nas je prav neprijazno nadrl (sklepamo, da iz udobnega naslanjača v toplo zakurjenem stanovanju) zaskrbljen, ki je očitno pomešal nekaj ustanov in organizacij, predvsem pa njihovih pristojnosti.

Klici v stiski so se na naših telefonskih številkah kar naprej vrstili. Starši so obveščali svoje otroke, da so na varnem, otroci so spet obveščali zaskrbljene starše, da so obtičali pri prijateljih, vrme pa so za preprečevanje morebitnih zakonskih nesoglasij izkoristili našo radijsko postajo tudi zakonski partnerji.

Telefonske zveze so vzdržale (vsa čast PTT-ju) in dva dni smo bili v stalnih stikih z Radom Panteličem, ki je vodno ujmo najprej spremljal v domači Polzeli, nato v okoliških, prizadetih krajih in nazadnje še v moziški občini – njegova poročila so bila hitra, učinkovita (prošnje po pomoči, ki je potem tudi prihajala) in povsem neumestna je bila pripomba predsednika moziškega izvršnega sveta Alfreda Božiča, da je informiranje zatajilo. Kolega Pantelič je vse skupaj, ob podpori ostalih članov izvršnega sveta, ki so radio poslušali, hitro demantiral in dejansko obveščanje pojasnil tudi slovenskemu premieru Peterletu, ki je obiskal naše območje.

Urška Kolenc se je iz Ljubnega peš odpravila v Luče in čeprav vemo, kako dolga je pot, so jo »hodci« skupaj z Urško premagali v dobri uri. Iz Luč, odrezanih od sveta, je v petek zvečer poročala, da so ljudje trenutno še na varnem, vodna ujma pa je terjala življenje 97-letne domačinke.

Odrezan od sveta, v svoji Bočni, je ostal tudi radijski urednik Mitja Umnik. Ob prihodu v uredništvo v petek dopoldne (uspelo mu je), je najprej čestital dežurni ekipi, sam pa je z delom omilil več kot 10-uro poslušanje radijskega sporeda, ki ga ni mogel soustvarjati.

Do studia pa se je že v četrtek zvečer uspel prebiti Branetu Pianu, ki je nekaj poti iz Nove vasi prevozil z avtomobilom, nekaj pa prebredel peš po vodi. Kljub škornjem je bil premočen, a je vseeno oddežural »radijsko stražo« do petkovega jutra.

Nada Kumer, ki je pred radijske mikrofone za oceno stanja v celjski občini povabila tudi predsednika celjskega sveta za SLO in DS Mira trgovca ter župana Antona Rojca, je odlično vodila in koordinirala delo vseh v dežurnih ekipah, v štirih dneh in treh nočeh pa ji je zmanjkalo časa edino za spanje.

Celjski novinarji-dopisniki so naše uredništvo hitro izrabili za informacijsko središče (kar smo pred požarom na nek način tudi želeli postati) in prav je tako – prav pa je tudi, da se zahvalimo dopisniku Radia Slovenije Miranu Korošču (našemu nekdanjemu kolegu in šefu), ki je v veliki meri soustvarjal ves naš spored.

Po vodnih kaskadah do mleka in medu

Ni živega in pristnega radia brez informacij s terena, pogovorov z ljudmi in z lastnim videjem dogodkov. Ob katastrofalnih dogodkih, ko gre za človeška življenja in premoženja, za klice v sili in stiski, ko morda samo še radio ostane edina nepretrgana komunikacija, še prav posebej. Tako sva v četrtek s tehnikom Bojanom Piskom brez velikega pomišljanja in dogovarjanja sedla v njegov jugo, v družbo s črnim kovčkom in magnetofonom, s pomočjo katerih smo naredili toliko in toliko oddaj, mavric, javljanj... Krenila sva, bilo je okoli pol enih popoldne, v nasprotnem toku Savinje. Dokler je šlo.

V Medlogu, pri obratu Mlekarne in pri vrtnarski šoli je voda že v kaskadah drla iz rečne struge, si delala novo, kot da se ji je mudilo dalje, delat škodo. V obrat mlekarne ni bilo več mogoče priti. Vendar... vendar se nama je oko ustavilo na tovornjaku z velikim napisom »zelena dolina«. »Greva v obrat!« Šofer Marjan Maček je bil za to: »Prišli bomo!« Kovček, magnetofon, malo korajže in z Ljubljanske ceste je Marjan zavil v ponorelo in deročo vodo. Bili smo tiho kot miške. Divja voda med divjimi kostanji pred obratom, avto je vse globlje v vodi, motor ne sme ugasniti, preboj mora uspeti. Še nekaj kritičnih metrov, voda se na asfaltnem dvorišču nekoliko umiri, a hitro narašča. Še malo, še malo in dosegli smo nakladalno rampo. Spet kovček, pa magnetofon, pa mi trije in na suhem smo. Toda ukrepati je bilo po-

trebno hitro, vsaj tako hitro, kot je nekaj delavcev, s šefom Andrejem Čulkom vred, nosilo in reševalo vreče z mlekom v prahu. Sodčki z medom so bili že na suhem.

Tako hitro radijske zveze že dolgo nismo vzpostavili. Tudi devetletni Jernej, šefov sin, ujetnik vodne ujme z nami vred, se je pogumno držal, kljub temu, da je voda še nenehno naraščala. Poslušalcem povemo iz prve roke (izkušnje), da je to že hudo ogroženo in poplavljenno področje in svetujemo umik, Andrej Čulk pa je v pogovoru za naš radio dejal, da imajo v obratu kar precej izkušenj z vodo, da so bili že poplavljeni, a tako ponorele vode še ni bilo. Dramatično zgodbo kot pričevanje dokumentarnega dogodka, je bilo potrebno pripeljati do konca. Za epilog se je bilo potrebno prebiti nazaj do ceste, kjer je voda že zalivala Bojanov avto, pa tudi avtomobile fantov iz obrata. Marjan je spet pogumno sedel za volan velikega tovornjaka. Najprej kovček, pa magnetofon, Jernej, očka, Mateja, Bojan, šofer. Nekaj delavcev je ostalo na rampi. Vsi nismo mogli v kabino. Tovornjak je bilo potrebno obrniti in ga pognati v zobe kalne vode v njenem nasprotnem, deročem toku. »Bomo uspeli?« smo se najbrž vsak zase tiho spraševali in bili čisto tiho. Zdaj je voda segala visoko čez kolesa tovornjaka in ga skušala vrteti po njeni sili. Spet tiste kaskade, zdaj še večje, kostanji, bilo je potrebno priti do ceste. Še nekaj klokotanj stroja v tovornjaku in »uspeli« smo. Spet kovček in magnetofon. Za slovo ni bilo veliko

časa, zdaj so odločale že sekunde. Se-stop iz tovornjaka v avto se je (na srečo) končal samo z mokrimi nogami, saj je voda drla že čez rob škornjev. »Bojan, beži!« Voda se je že razlivala vse niže po Ljubljanski cesti, nosilo naju je sem in tja kot na bob stezi, avto je bil v krempljih vode kot smešna igračka. Pri hotelu Merx, kjer naju je skoraj obrnilo, avto ni bil več kos ujmi. Še malo, še malo, toliko da prideva do vsaj malo bolj varnega kraja in konec... Zdi se mi, da so se vsi dogodki odvijali z bliskovito naglico, pa vendar je bila tedaj, ko sva si kovček in magnetofon optala na ramo in krenila peš po deroči vodi, ura že skoraj pol treh. Nekaj izjav in pričevanj ljudi, gasilcev in operativcev sva potem lahko pač naredila kar po poti. V redakcijo sva se vrnili mokra, vendar zadovoljna, da sva pridala svoj delež k sliki o katastrofi.

MATEJA PODJED

Pomoč »naše« Ane

Vse dni, ki jih tudi novinarji preživljamo že v drugo v izrednem stanju in delamo dvakrat v nemogočih pogojih, nas je oskrbovala »naša« Ana, iz bistkroja Studio 3 v Celju. Prinašala nam je kavico, čaj, kuhala hrenovke in skuhalo izvrstno kislo juho. Toliko jo je pripravila, da smo se z njo krepili dva dni.

Naključnega obiskovalca v njenih prostorih je poklicala na pomoč, da sta nam skupaj prinesla topel čaj.

S kanujem se je še dalo...

Slike črnega dne

Gasilce komaj rešili

Tik pred nočjo so pripadniki JNA z zadnjimi močmi rešili osem gasilcev prostovoljnega gasilskega društva iz Šempetra, ki so se ujeli v vodno zanko hitro naraščajoče Savinje. Gasilci, ki so reševali neko vozilo v bližini Šeškega mostu, niso imeli druge izbire, kot da so počakali reševalce na strehi avtomobila, kajti Savinja in njen levi pritok Struga sta se v širini kilometra združila v eno samo deročo in globoko reko. Naš fotoreporter Edi Masnec se je v nemogočih razmerah, v deroči vodi, ki je segala do pasu in po kateri nobeno vozilo ni moglo več na pomoč, prebil v bližino ogroženih in napravil pričujoči posnetek.

Spodnje prostore hotela Merx v prvem udaru vode iz bližnje Sa...

Tako je zaplaval približno 70 avtomobilov, ki so na nove kupce čakali v »skladišču« Avto Vrunčevi ulici. Poplavilo je tudi nekaj Chryslerjev, ki so, ko je voda vdrla v njihovo elektroniko, dobesedno začeli jokati. Škoda je ogromna, takšen avto stane približno 350.000, bo podivjana voda avtomobilom zbila vrednost, pri Avtomotorju še ne vedo povedati v nesreči, kot pravijo, pa so imeli s poslovalnico in prodajalno rabljenih avtomobilov, kjer ni bil tako visok, da bi lahko škodoval vozilom.

r je bil tudi duty-free, je že ob sedno obrnilo na strop.

Zaloge iz samopostrežne trgovine Center na Trubarjevi so trgovke zlopatale na cesto.

Na enem od celjskih mostov se je zagozdila celo montažna hiša.

Gasilci so preprečili vdor in razlitje vode proti središču Celja tudi z umetnimi pregradami. Na sliki na Gregorčičevi ulici 1. novembra ob 20. uri.

Kiosk na Trubarjevi je voda nosila sem in tja, dokler se ni povsem prevrnil in obtičal na pločniku.

V središču Celja so imeli velike probleme z vodo predvsem v kletnih prostorih, kamor je vdrla talnica šele v večernih urah. Voda je med drugim napravila ogromno škodo v Slovenijalesovi prodajalni na Zidanskovci.

Ali cesta? Podvoz na Kersnikovi ulici v Celju.

Petkovo dopoldne na pobrezju Savinje v Celju.

Zgornja Savinjska dolina opustošena, obupana in pozabljena

Ujma odplavila hiše, mostove, spravila na kolena gospodarstvo, dotokla infrastrukturo

Zgornjo Savinjsko dolino je ob četrtkovih in petkovih poplavih prizadela katastrofa neslutnih razsežnosti. Zagotovo so posledice vodne ujme, ki je prizadela vso Slovenijo, na tem območju najhujše. Kakšno je razdejavanje v celoti danes, v soboto, še ni znano, kajti del doline je še vedno odrezan od sveta. Do Luč so se namreč prebili le nekateri. Med njimi tudi zdravnik ter gorski reševalci in alpinisti celjskega odseka, ki so se skupaj s Francem Vidicem iz ZRMK Ljubljana in Rudijem Rajarjem iz Gradbene fakultete Ljubljana pozno sinoči odpeljali v Luče preko Črne na Koroškem.

Zaradi obsega katastrofe in prekratkega časa do zaključka redakcije posebne izdaje NT lahko posredujem le prve vtise, zbrane v času celodnevne radijske poročanja v petek, 2. novembra 1990.

Po besedah Staneta Miklavčiča, načelnika občinskega štaba CZ Mozirje, so nevarnost poplav zaslutili v četrtek zjutraj, nekaj po četrty uri. Ob 4.45 so aktivirali občinski in sočasno tudi krajevne štabe civilne zaščite.

Mozirje je v petek popoldne obiskal tudi Miran Bogataj, poveljnik republiškega štaba Civilne zaščite, ki je takoj, ko se je seznanil z stanjem, poslal v Ljubljano in Celje pozive po nujni pomoči Zgornji Savinjski dolini. Zaenkrat nimamo podatkov, kolikšna in kakšna bi lahko bila ta pomoč.

ob 5.00 so začeli alarmirati. Le 20 minut zatem je že začelo poplavljanje na celotnem območju doline. Najhuje je bilo v Lučah, na Ljubnem, voda pa ni prizanesla niti Nazarjam, Mozirju, Zadrecki dolini, niti višje ležečim krajem, kjer so svoje naredili hudourniki, ki so sprožali plazove, odnašali in zasipali ceste. Okrog devete ure so v Mozirju izgubili vsakršno vezo z Lučami. Vzpostavili so jo šele naslednje jutro ob štirih (ekipa geologov se je z radijsko postajo prebila do Luč peš preko Črničva in Kranjskega Raka), ko so lahko takoj spet opozorili na novo nevarnost, na preboj vode iz jezera, ki ga je v Podvolovjeku ustvarila narava. Gornjesavinjčane je tako zalil še en val, ki je v Lučah odnesel

še eno hišo. Prebivalce ob Savinji je civilna zaščita pravočasno evakuirala.

Mozirje, petek, 7.00

Na seji izvršnega sveta so mozirski izvršniki, ki še niso poznali celotnega stanja v dolini, formirali komisije za pregled in prvi popis škoda. Dogovorili so se, da se ponovno sestanejo ob 14. uri. Na seji ni bilo predstavnikov UNZ, zdravnikov in ostalih, ki bi lahko kaj prispevali k reševanju najpomembnejšega – življenj.

Sam sem se odpravil na Ljubno, kjer se Zgornja Savinjska tega dne konča. Na prejšnjem namreč ni več nikakršne prometne zveze. Do Ljubnega bi bilo kljub obvozu pri

Nazarjah (zaradi zalite obrtne cone, tovarne MGA Gorenje in Elkroja) in kljub nekaterim oviram na cesti razmerna lahko priti, če ne bi bil ovira gost promet. Razen reševalnih, preskrbovalnih in drugih vozil, s katerimi so hoteli na pomoč najbolj ogroženim, je bilo na cestah tudi precej radovednežev in, pomislite, tudi dve ali tri avto šole. Menda so poučevali bodoče voznike, kako voziti v izrednih razmerah.

Na Ljubnem pa – kot na koncu sveta. Z izjemo enega mostu v središču kraja je Savinja odplavila v južne kraje vse mostove in tudi nekaj hiš. Na desnem bregu lahko poslikam le praznino na mestu, kjer je nekoč stal glavni ljubenski most in porušeno

hišo Ivana Hriberška, delavca Gline, ki je skupaj z družino zapustil hišo ob 5.30. Prasičev ni uspel rešiti, a jim je ujma prizanesla. Vendar pa

V nesreči so se izkazali tudi radioamaterji Zgornje Savinjske doline. Po besedah Ludvika Esa iz Mozirja pa so se jim sedaj maščevala jalova prizadevanja, ko so pred leti hoteli ustanoviti sekcijo v Lučah, vendar za to dejavnost v Lučah ni bilo pravega zanimanja.

je voda odnesla tisto najpomembnejše, kar je ustvaril v dvajsetih letih, celoten novi del hiše z mizarsko delavnico, ki je prinašala potreben dodatni zaslužek. Tudi stari

del hiše je na zadnjem delu počen. Ivan Hriberšek ne ve, ali bodo še lahko živeli v njej.

Kje je helikopter?

Do središča Ljubnega sem lahko prišel po njihovi edini zvezi s svetom, obvozni poljski cesti skozi Juvanje. Ljubenci nemi, pretreseni, a jih je kljub hudi nesreči bolj skrbelo za Lučane, ki so povsem odrezani. Deset kilometrska regionalna cesta med Ljubnim in Lučami je namreč skoraj povsem uničena, tudi cesta čez Kolarico ni prevozna. V štabu krajevnih skupnosti je dr. Anton Zuntar čakal na obljubljeno pomoč, helikopter (zahtevo

so že pred tem na pobudo Ljubencev poslali iz mozirskega štaba) s katerim bi lahko prišel do Luč in pomagal dializnemu bolniku in ostalim, ki bi potrebovali zdravniško pomoč.

Helikopterja, ki je menda že dvakrat poletel z Brnika, ni bilo, ker vremenske razmere niso dovoljevale poleta. Tudi s prošnjo v Zagreb ni bilo nič, vzrok, da ni bilo možno poleteti, pa je bilo prav tako vreme. Dr. Zuntar se je z babico – v Lučah so imeli namreč tudi dve porodnici – odpravil na pot peš. Zdravniška pomoč je bila v Lučah že ob 14.15.

Na Ljubnem tudi ni več hišne številke 158. Potok Ljubnica je namreč odnesel povsem novo, še nevseljeno,

Marjan Rakun kaže na mesto sredi spremenjenega toka Ljubnice, kjer je še dan prej stala njegova nova hiša. Na desni so ostanki stare hiše, ki jo je tudi odtrgalo.

Savinjski gaj je bil pod vodo še 2. novembra. »Odnoslo nam je kakšnih 1000 m² zemlje in z njo vse posajene čebulice,« je povedal Jože Skornšek.

Ivan Hriberšek: 20 let dela in odrekanj je šlo po vodi.

Ljubenci so ostali, mostu ni več.

Solarjevim je odplavilo pol hiše, gospodarsko poslopje, avto, živino...

Savinja je odnesla tudi 50-metrski Grušoveljski most.

a v celoti opremljeno hišo **Marjana Rakuna**, v kateri so prejšnjo soboto vlili še zadnje tlake. Mladi družini Rakunovih je prepolovilo tudi staro hišo: »Ob šestih zjutraj sem odpeljal družino, enomesečno hčerko, devetletnega sina in ženo k mami v blok na Ljubno, ko sem se vrnil, je voda odnesla že polovico hiše. Kmalu zatem je odplovilo še drugo polovico. Ne vem, kako bomo preživeali to stisko, vem, da nam tudi v Kovinarstvu, kjer sem zaposlen in kjer je tudi poplavilo, ne bo lahko. Ves trud, vsa odrekavanja so šla po vodi, zdaj s prijatelji iz stare hiše rešujem vsaj obleko, ki je še ostala,« je povedal Marjan Rakun.

Odpeljal sem se še do mostu proti Rastkam, ki ga je ogromna količina drevja povsem zabila, tako da je na srečo ostal cel, vendar pa si je Ljubnica utrla drugo pot in zbrisala del ceste ter skupno z gospodarskim poslopjem, avtomobilom in delom živine tudi polovico hiše **Solarjevih**.

Da je bil Ljubnem poleg Luč nekaj epicenter četrtkov ujmne na Slovenskem pričajo tudi ostali podatki

z Ljubnega: poleg mostov, vseh jezov, cest, vodovoda, elektro in ptt infrastrukture je odneslo tudi hišo **Štefani-je Zamernik**, močno sta ogroženi hiši **Trbovškovih** in **Mlinarjevih**, ogrožene in poplavljenе so hiše, obrtne delavnice, tovarna, niže, v Okonini je podrlo gospodarsko poslopje in kaščo **Aleksandra Marinška**.

Gospodarstvo na kolenih

Na popoldanski seji izvršnega sveta je bila slika katastrofe še popolnejša. Poročevalci posameznih komisij so naštevali grozljive podatke dvodnevne pustošenja.

Žiro račun
Rdečega križa
Mozirje:
52810-678-54016

V gospodarstvu so številke nedojemljive. Po prvih grobih ocenah znaša škoda med 80 in 90 milijoni mark. V Gorenju MGA in Elkroju ne bodo mogli nadaljevati dela, ker jim je meter in pol visoka

voda odnesla repromaterial, polizdelke in končne izdelke, uničila dragoceno opremo. Denarja za sanacijo in nakup potrebnega materiala ni, likvidnosti položaj je bil tako in tako že pred tem ne-rešljiva uganika, gospodarstvo pa je dokončno potopila voda. Tudi če denar bo, bo pred zagonom proizvodnje preteklo še nekaj časa, problem je namreč sanacija in tudi dobavni roki.

Dotolčeno je tudi drobno gospodarstvo. V celotni dolini je zalilo veliko zasebnih obratovalnic, najbolj pa je bila prizadeta nazarska obrtna cona, kjer ima svoje prostore nekaj najpomembnejših gornjesavinjskih obrtnikov. Škode v tem delu gospodarstva je za okrog 10 milijonov mark.

Odplavilo kmetijska zemljišča

Grobe ocene škode kmetijskih zemljišč so naslednje: približno 100 hektarjev kmetijskih zemljišč so naplavili gramozni in lesni nanosi, v celoti je voda odnesla 6 hektarjev zemljišč, del hmeljišča, del gozdne dre-

vesnice, z dvajsetih hektarov je odplavilo plodno zemljo, z desetih pa posevke pšenice. Ko bodo uspeli priti še do vseh stranskih pritokov in zgornjega dela doline bodo te številke še grozljivejše.

V Mozirju so bili do petka opoldne brez telefonske linije, potem pa so imeli nekaj časa na občinskem štabu le eno. Pa tudi to so večkrat obremenjevali lastniki vikendov v višje ležečih predelih, ki jih je zanimalo, kakšna je »škoda« na njihovih vikendih...

Kljub temu, da je voda odnesla precej govedi in ostale živine, škoda na živinskem fondu ni tako velika. Vendar pa so se morali ponekod zateči k prisilnemu klanju. Problem je, kam meso shraniti, ker se lahko zgodi, da bodo nekateri kraji še nekaj časa brez elektrike.

Dodatna škoda bo v kmetijstvu zato, ker zaradi pretrganih komunikacijskih vezi iz zgornjega dela doline ni mogoča oddaja mleka. Gre za 10 do 15 odstotkov dnevne proizvodnje Zgornje Savinjske doline.

Pravtako so morali pristojni občinski organi odrediti nekaj prepovedi prodaje živil, zaprli so tudi nekaj gostinskih lokalov in tudi zaprli nekatere tovarniške menze, vsaj dokler se stanje ne sanira.

Problem je z vodo, elektriko, telefonskimi zvezami, oskrbo, ob vsem tem pa je ogroženo tudi zdravje ljudi. **Dr. Franc Urlep** je povedal, da cepljenja zaenkrat niso potrebna, že v petek popoldne pa smo lahko v radiu obvestili prebivalce Gornjega grada, Ljubnega in Luč, da so dežurstva v zdravstvenih postajah spet vzpostavljena.

Jezero grozi

V Mozirje so v petek popoldne prišli tudi predsednik vlade **Lojze Peterle** ter ministra **Janez Janša** in **Miha Jazbinšek**. Mozirjani so člane vlade seznanili s katastrofalnim stanjem v Gornji Savinjski dolini, **Lojze Peterle** pa jim je obljubil vso pomoč vlade, pri tem pa mozirski izvršni svet pozval, da pripravi natančne popise stanja in tudi potreb. Najprej seveda tistih v živilih in zdravilih. Z vladnimi možmi je

prišel tudi **Rudi Rajar** iz Gradbene fakultete Ljubljana, ki se je skupaj z geologom **Francem Vidicem** iz ZRMK Ljubljana in gorski reševalci in alpinisti pozno zvečer odpravil v Luče preko Črne na Koroškem, od koder je trenutno možna edina cestna povezava z Solčavo in Lučami. Naravna akumulacija v Podvolovljeku bi v primeru, da bi jez, ki so ga

Je na takšno razsežnost katastrofe v Zgornji Savinjski dolini vplival tudi moratorij na sečnjo gozdov? Gotovo, a v kakšnem obsegu, bodo povedali gozdarji, ki že od junija zaradi pomanjkanja denarja niso mogli vzdrževati gozdnih cest. Ogromno tega narodnega bogastva pa je uničeno samo zaradi moratorija. Dodatna škoda je nastala zato, ker je posekan, a nepospravljen les naredil v celotni dolini vrsto naravnih pregrad, ki so preusmerile tokove hudournikov in rek, ki so nato podirali hiše, odnašali gospodarska poslopja, avtomobile... Gozdarji Zgornje Savinjske so bili sedaj med prvimi, ki so pričeli reševati, kar se rešiti da...

ustvarili plazovi, popustil odnesla ves spodnji del Luč, ponovno bi močno poplavilo kraje med Lučami in Ljubnim, močno pa bi spet poplavilo Nazarje in Mozirje. »Upam, da je naravni jez sestavljen predvsem iz gline in ostalih primesi. V tem primeru bo morda še zdržal nekaj časa, lahko pa seveda popusti v vsakem trenutku. Posledice takšnega preboja so lahko neslutene, kajti materiali, ki bi se skupno z vodo pognali v dolino, bi pridobili neverjetno hitrost in to bi bila ponovna katastrofa. Upam, da ponoči pridemo do Luč in si nato v jutranjih urah ogledamo stanje. Šele na osnovi tega bo možno ukrepati. Menim, da z mehanizacijo problema ne bomo rešili, verjetno bo potrebno pazljivo miniranje,« je povedal **Franc Vidic**, preden so se že drugič ta dan odpravili v Luče. Pred tem je namreč skušal priti do Podvolovljeka preko Črničva in Kranjskega Raka, vendar se jim do jezera ni uspelo spustiti.

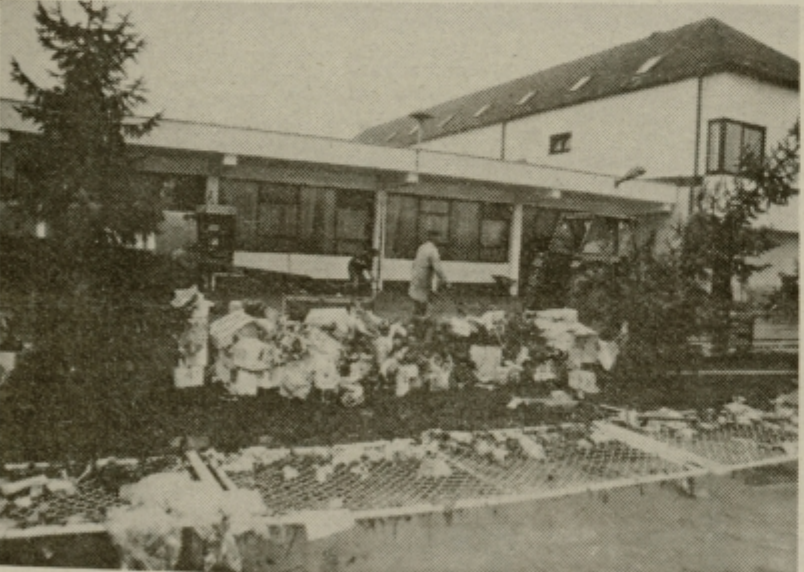
Presenetila nas je izjava **Alfreda Božiča**, predsednika mozirskega izvršnega sveta, ki je predsedniku **Lojzetu Peterletu** potožil, da so zatajili kar vsi mediji obveščanja. Takšno trditev smo kar na kraju dogodka demantirali in gospodu **Peterletu** pojasnili, da **Radio Celje** in **Radio Slovenija** zagotovo ne sodita v krog teh medijev. Zakaj, vedo poslušalci sami. V ilustracijo samo to, da je naš radio priključal v dolino prvo pomoč v gradbeni mehanizaciji (ponudil jo je zasebnik **Ivan Fajfer** iz Celja), priključali smo tudi gorske reševalce in alpiniste (do večera so prišli v Mozirje reševalci in alpinisti iz Celja, Zalca, Šempetra, Velenja: **Smiljan Smodiš**, **Dani Kopušar**, **Primož Romih**, **Silvo Jošt**, **Dusan Glazar**, **Jani Kovačec**, **Rajko Vodišek**, **Marjan Flajšman**, **Marjan Prelog**, **Ivo Kotnik**, **Hans Avberšek**, **Bojan Srot**) na naše pozive pa so iz Celja, iz Mini marketa Čebelica iz Nove vasi in firme Eurodas, pripeljali potrebna živila in najnujnejši material, za katerega so prosili v Lučah.

Po zadnjih podatkih (v soboto popoldne) še ni znano, kako bodo rešili ta, trenutno največji problem. Pred Lučami in Gornjesavinjčani je tako še ena, že tretja najdaljša noč tega leta in verjetno tudi tega stoletja.

RADO PANTELIČ

Ljubno.

Voda je odnesla večino končnih izdelkov tovarne MGA. Nekaj jih je ostalo na njivah.

Elkroj: uničenih je več kot 60% gotovih izdelkov, uničeni so stroji, blago v zalogi. Groba ocena škode je 25 milijonov mark.

Nazarski most.

V Teru je voda odnesla gospodarsko poslopje in kaščo.

Voda je že stekla nazaj v »novo« korito, a obrtna cona v Nazarjah je ostala opustošena.

Podivjana Lučnica je s sabo odnašala vse, niti za trenutek ni izbirala. Hkrati pa je nanašala. Takih razdejanj so Luče polne. Ostanke streh, hiše, ki so še vedno v nevarnosti, vzbujajo v Lučanih še večji strah, grozo in negotovost.

Hiša ne spada med podrtje, vendar ne bo nikoli več postala dom. Takšnih hiš je v Lučah in Podvolovljeku še ogromno.

Nekoč so bile Luče

Med prvimi v uničenem biseru Zgornje Savinjske doline

Ena izmed najlepših slovenskih vasi, najbolj urejenih krajev, visokogorska vasica polna življenja, upov in načrtov. Spominjam se sončnega nedeljskega popoldneva, veselja, petja lučkih fantov in rož, ki so ovijale vsa okna.

Danes so te Luče polne blata, drv, dreves in predvsem žalosti. Nekoč urejene hiše so poplavljenе, iz kleti je voda nosila po vasi krompir, jabolka, govedo je ostalo privezano tudi, ko je voda odtekla, še vedno pa plavajo kosi hiš, avtomobilov, hlevov...

Podivjana Lučnica je v četrtek popoldne Luče odrezala od sveta. Prve zveze preko radijskih postaj so vzpostavili približno ob 4. uri zjutraj v petek. Ravno pravi čas, da so iz Luč uspeli sporočiti, da se je v Podvolovljeku, približno kilometer v dolino, utrgal plaz in zajel Lučnico. Ura je bila 5.30, ko so sporočili, da je jez visok 15 metrov, dolg 1 kilometer in širok 150 metrov, pol ure kasneje pa je pregrada popustila in voda je prodrla proti Lu-

čam v Savinjo in navzdol po dolini. Ta val je ob Lučnici odnesel dve hiši, predtem je v Podvolovljeku čez streho zalila voda sedem hiš, v spodnjem delu pa je Lučnica iz kleti in prvih nadstropij hiš odnašala vse – pralne stroje, mize, klopi, razne druge stroje... Koliko je podrtih hlevov, drvarnic, senikov in koliko je utopljenе živine, še ni nihče preštel.

Ob 6.10 uri Lučani javljajo, da voda upada. Na zajezeno mesto so poslali ekipo ljudi, ki so se težko prebijali po okoliških vrhovih, saj je zemlja zelo razmočena in razpokana.

Stiri ure kasneje: ceste v Podvolovljek ni več, ljudje prihajajo peš. Nevarnosti ni, stanje se počasi normalizira.

Na Ljubnem so zabeležili, da so se prvi Lučani prebili do Ljubnega ob 11.35. V Lučah nujno potrebujejo zdravnik, agregat, hrano, splošno stanje pa je katastrofalno. Kruha ni, trgovine dajejo vsakemu najnujnejše, ljudje brez strehe so se zatekli v šolo.

Lučani vseskozi v tem času prosijo za helikopter, aku-

mulatorje in agregate, voda narašča in upada. Nivo vode vseskozi spremljajo ekipe na posameznih odsekih, plazovi so začeli drseti na večih krajih ter zapirati Savinjo in Lučnico.

Ob 13. uri je bilo jasno, da helikopter ne bo mogel v Luče in da bo potrebno pomoč poiskati nekako drugače. Ob robu zajezitve se je utopila 97-letna **Barbara Vršnik**, ki je stanovala pri nečakinji v Podvolovljeku. Proti večeru so jo s čolnom prepeljali na vaško pokopališče.

Doktor **Anton Žuntar** se je zaradi bolnikov odpravil peš v Luče. Z njim je odšla skupina ljudi, ki jih je zanimalo, kaj se dogaja s svojci. Žuntar se je iz Luč javil ob 14.15 uri in poročal o katastrofalnem stanju. Spomnili so se tudi na cesto, ki skozi Solčavo povezuje Podolševo in Korosko. Solčavi in Logarski dolini je Savinja prizanesla s svojo razdiralno močjo. Odločili so se, da bodo bolnike odpeljali po tej poti, čeprav je v gorah začelo že močno snežiti, prav tako skozi Podolševo pa bodo dostavili agregat, kruh, kvas in bateri-

je, najnujnejše, kar so ljudje takrat potrebovali.

Ljubno-Luče

Urini kazalci so pristali na 16.10, ko smo se odločili, da se bomo poskušali prebiti v Luče. Vedeli smo, da nas bo preganjala tema, vendar smo vztrajali. V Lučah so bili naši prijatelji, znanci, sorodniki. Bali smo se, kaj se dogaja z njimi. Od Ljubnega, odkoder smo se odpravili, ni bila dolga pot do prve ovire. Pri Podjezerniku je voda odtrgala približno 100 metrov asfalta in se še zarivala v zemljo. Odpravili smo se po pobočju, mimo hiše, ki še vedno visi nagnjena nad Savinjo. Samo nekaj metrov višje je hudournik nalomil asfaltno cesto, in še vedno ogrožal spodaj stoječo hišo. Zopet nekaj metrov hoje in na cesti je bil visok plaz zemlje, kamenja, vej in dreves. Takšna je bila naša pot. Preskakovanje gruča na cesti, ki ga je nanesla voda, brede po bolj ali manj deroči vodi, plezanje prek visokih plazov in hoja ob strani, kjer je bila na večih delih cesta

izpodjedena. Srečevali smo ljudi, ki jih je zanimalo, kako je z drugimi, kaj vse je storilo. Nobeden Zgornjesavinčan ne govori več o vodi, reki ali hudourniku, vse je postalo »ono«. To jim je uničilo domove, varnost, udobje in pustilo brazgotino nezaupanja za vse življenje. Ono jim je zalilo hišo, potrgalo električne drogeve, prekinilo telefonske žice.

Ljudje, ki smo jih srečevali po poti, bodo vse življenje pomnili nekoč zavezništvo, danes uničevalko Savinjo. Nekateri so le otopeno strmeli predse, saj niso verjeli, drugi so že popravljali najnujnejše. Tema, ki je naši mali skupinici začela groziti, je še podarjala moč in neupogljivost Savinje. Bučanje, ki nas je plašilo po levi strani, na desni smo se zavedali nevarnosti plazov, v noči pa so se videli le mehurčki in pene na reki, ki je še zjutraj gohtala, odnašala, uničevala. Oči vsem uničenju niso mogle verjeti. Reka ni izbirala kaj bo odnesla, jemala je vse.

Tri četrtine poti smo prehodili do 17.30 ure in se ustavili v Strugah. Tam smo prvič izvedeli, da most v Lučah še stoji in da je cesta od Strug prevozna, čeprav na mnogih mestih poškodovana. Z gasilskim avtomobilom smo se odpeljali do Luč in tam nam je tema skrila razdejanje.

Luče

Samo na cesti v soju žarometov smo videli blato, ki je preplavilo spodnji del vasi, na hišah pa so ostale zelo vidne črte, do koder je segala voda. V lučkem štabu na krajevni skupnosti so v trenutku, ko smo prispeli, dobili sporočilo, da so se avtomobili z bolnimi uspešno prebili na koroško stran. Vračali se bodo ponoči z vsem, kar Lučani najbolj potrebujejo. Nenehno so po radijskih zvezah krožila sporočila, nenehno je bilo slišati »Luče, javi se, Ljubno tukaj.« Tako so vsaj ljudje v dolini vedeli, da bodo pred grozečo nevarnostjo lahko pravočasno zbežali.

Večer je minil med svečami in pogovori. Nočno dežurstvo je bilo vzpostavljeno, ljudje so z nejevernimi izrazi opazovali druge, vsem pa je v glavi tlela misel, da je kaj takega nemogoče.

»Dogajalo se je v trenutkih. V trenutku je naraslo, v trenutku je zdrknil plaz, v trenutku si se moral rešiti,« so pripovedovali. Hiše sta res uničeni samo (!) dve, toda kje je živina, ki jo je ali odneslo ali je poginila mukajoča na verigah. Ljudje so si reševali le življenja. Nekateri so šele v vasi videli, kako jim je odnašalo avto ali drugo lastnino. Avtomobili niso bili varni niti v garažah, stekla so pokala. »Ko je začelo dreti, je drlo. Ničesar nismo mogli storiti. To je najhuje, ne moreš ustaviti, lahko si le nema priča ali pomagaš reševati. Lučnica, potok, v katerem smo se poleti kopali, nas je izdala.«

Ob pol devetih zvečer sta se v Luče prebila dva telefonista, dvajset minut kasneje sta vzpostavila krajevno telefonsko zvezo, malo zatem pa še medkrajevno. Zvezo sta vzpostavila tako, da sta uporabila akumulatorje iz vseh avtobusov, ki pa so se hitro trošili. Ponoči, malo pred enajsto uro so preko Črne prišli v Luče gorski reševalci, ki so prinesli agregat za lučkega peka, za kruh; nekaj po polnoči pa je v Luče prispela ekipa z geologi. Ti so v soboto zjutraj raziskovali teren, nasip, plazove, zemljo, skratka nevarnost. Iz Luč so javili, da rabijo osnovna živila, sladkor, olje, mast, kvas, veliko nepremočljive obleke, baterijskih vložkov. Dopoldne so še vedno čakali, kaj bo z zajezivitvijo v Podvolovljeku. V soboto zjutraj je začelo močno deževati, in pojavila se je nevarnost plazov, ki bi ponovno zajezili Lučnico in gorje bi se začelo znova. Naša skupina se je skušala prebiti še do zajezitve, vendar je bila zemlja zelo razmočena, deževalo in snežilo pa je tako hudo, da smo se vrnili v Luče in se odpravili nazaj proti Ljubnemu.

O hišah, razdejanju in škodi v Lučah in Podvolovljeku niti ne bi izgubljali besed. Dovolj so besede, ki neizgovorjene visijo pri vseh ljudeh »Luče ne bodo nikoli več Luče in nikoli več si ne bomo opomogli.« O solidarnosti med ljudmi, organizaciji, prizadevnosti in medsebojni pomoči prav tako ne bomo govorili. Dovolj je zapisanega v srcih Lučanov.

Ko smo se vračali proti Ljubnemu, razdejanja niti nismo opazili več. Oči, počasi navajene vseh grozot, so otopele.

Vsi tisti pa, ki ste Luče poznali nekoč in kraj ljubili zaradi veselja, petja, rož, lahko pomagate na žiro račun 5281064565069 – KS Luče.

URŠKA KOLENC

Nekoč je bila tudi asfaltna cesta, ki je vodila iz Luč v 9 kilometrov dolgo dolino Podvolovljek. Lučnica je odnesla dele asfalta s sabo. Na hišah se razločno vidi, do kod je segala voda.

V novem naselju v Podvolovljeku so veje, kamenje in drevesa vsaj delno zajezili Lučnico in tako preprečili še hujšo katastrofo.

V spodnjem delu Luč, ki je bil prav tako pod vodo, so še pozno v noč črpali vodo, že v petek popoldne pa so začeli odstranjevati najhujše.

Iz radijskega dnevnika

Javna vprašanja, hitri odgovori

V četrtek in petek smo v oddaji Radia Celje na pobudo naših poslušalcev postavili tudi nekaj javnih vprašanj – odgovore nanje pa smo presenetljivo hitro dobili.

Že slabih pet minut zatem, ko smo objavili pobudo poslušalke, naj bi zasebni trgovci v vsaki krajevni skupnosti odprli vsaj eno trgovino, je v našem studiu zacingljaj telefon. Prva trgovina je bila odprta, kmalu zatem pa se ji je pridružilo še veliko drugih. Med drugim so reagirali tudi v družbenem sektorju in preskrba z osnovnimi živili (marsikomu je zalilo tudi to) je bila zagotovljena. Servis informacij o tem, kje dobiti vodo, mleko in kruh pa se je nadaljeval še naslednja dva dneva.

No, na drugo vprašanje, kako bodo v petek vozili Izletnikovi avtobusi smo odgovor čakali nekoliko dlje – vendar smo izvedeli, da bo avtobusni promet po običaj-

nem, sobotnem voznem redu, zagotovljen.

Presenetljivo hitro so reagirali tudi poznavalci avtomobilskih motorjev in odgovor na vprašanje, kako usposobiti premočen avtomobil smo posredovali že nekaj minut zatem, ko smo zastavili vprašanje. Prav hitro so se odpirale tudi trgovine z nadomestnimi avtomobilskimi deli, avto-servisi in celo avtopralnice pa so prav tako hitro odpirala svoja vrata.

Kaj storiti, če imaš svoje premoženje, zavarovano, zdaj pa ga je zalila voda? Še eno od vprašanj, ki je odgovor dobilo skoraj hitreje kot smo ga zastavili. Iz Zavarovalne skupnosti Triglav so se namreč prav hitro oglasili v našem studiu in posredovali navodila vsem svojim zavarovancem.

In pika na i? Verjemite, veseli smo bili klica, v katerem nam je poslušalka sporočila, da sploh ne ve, kaj bi brez nas!

IS

Z roko v roki

Solidarnost, to se zdaj že lahko zapiše, je v ljudeh našega območja zakoreninjena. O izredni medsebojni pomoči so poročali že v četrtek popoldne iz laške občine, čutili pa smo jo tudi v dneh ob koncu tedna, torej takrat, ko so se že odpravljale posledice vodne ujme.

Tudi klici v stiski, ki smo jih objavljali v našem radijskem sporedu, so v veliki meri naleteli na sosedsko, človeško pomoč. Najbolj pa smo bili veseli takšnih, ki so se sami ponudili v pomoč. Med njimi naj omenimo Marinko Novak iz Kompol, ki je v petek zvečer na celjsko avtobusno postajo pripeljala živila, nekaj čistil in razkužil, namenjenih tistim, ki so – računajoč na mirne, doma preživete praznike, z dovoljšnimi zalogami hrane – ostali brez le-teh, prav tako pa tudi brez denarja, da bi si najnujnejše lahko kupili v trgovini.

Razveselili pa smo se tudi vseh tistih (kar preveč bi jih bilo za naštevaje), ki so ponudili varstvo na domu za vse malčke, ki jih starši v teh dneh nimajo komu zaupati, sami pa morajo na svoja delovna mesta.

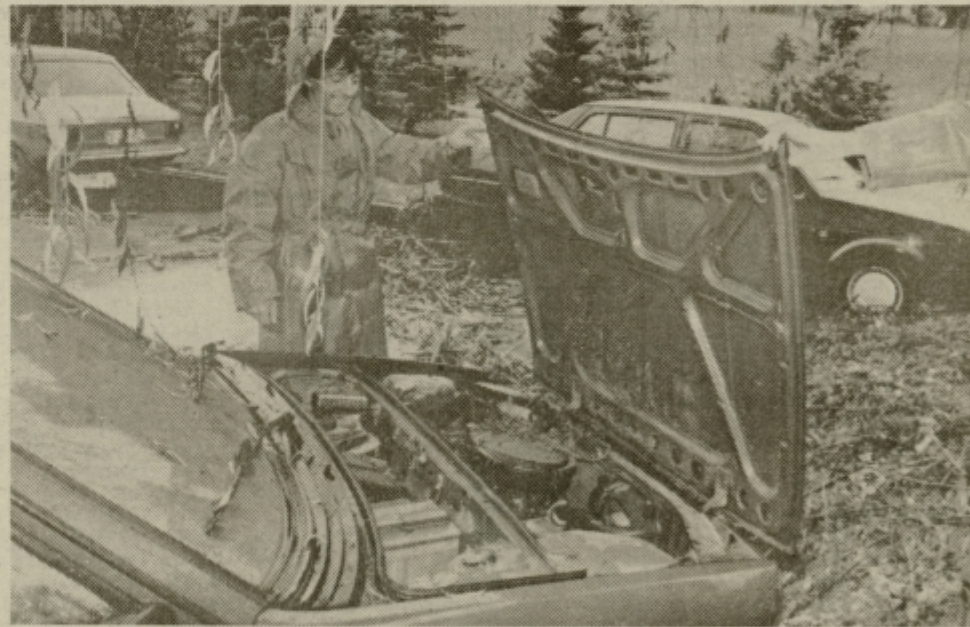
IS

Malo predaha in malica, potem pa na delo do večera dokler bo svetlo. Električne v tovarni MGA Nazarje ni!

Gasilci so gospodinjstva v Mozirju oskrbovali s pitno vodo.

Medtem, ko so delavci Elkraja reševali imetje v tovarni, jim je voda zalila osebna vozila, tudi tu je škoda velika.

Zahodni del Šoštanja, proti Penku in v novem naselju Zahrasnik, je bil v vodi. Tudi železniška proga. Ni se videlo kje je korito reke Pake, saj je voda proti Penku drla in je bil dostop nemogoč.

ZADNJA VEST

Podvolovljek ni več nevaren

V soboto zvečer, tik pred zaključkom redakcije, je mozirski izvršni svet sporočil, da naravna zajezeitev v Podvolovljeku ne ogroža več doline. Nivo vode za jezo je namreč upadel za tretjino.

Bilo je nekoč ...

Celje in okolico so v zgodovini mesta velikokrat prizadele poplave. Najbolj živi so seveda spomini na velike poplave v tem stoletju, najbolj na ono leta 1901 in na tisto iz leta 1954. Kako je bilo takrat?

Gasilsko društvo Ostrožno ob poplavi leta 1954

»Dne 4. junija se je po alarmu ob 20.45 zbralo moštvo in se opremilo z vrvmi in kavlji. Poveljnik je takoj odredil reševalno akcijo na Zg. Ostrožnem, kjer je bila nevarnost ob potoku Sušici največja. Ob 21. uri je bil nivo vode 70–80 cm. Ogroženih je bilo 24 hiš. Iz 4 hiš je bila potrebna takojšnja evakuacija preko ceste na višji teren. Evakuiranih je bilo 15 oseb, med temi je bil težak bolnik in en dojenček. Rešeni sta bili tudi dve kravi, dva prašiča, perutnina. Bolnika so nosili po 90 do 100 cm globoki vodi.

Drugo ogroženo področje je bilo ob potoku Črna mlaka. Reševalno akcijo je vodil deseter Milan Verdev. Pri gostilni Velenšek so rešili človeka. Ob 22.30 je na tem področju dosegla voda najvišji nivo.

V gasilskem domu je poveljnik odredil dežurno službo. Z drugim moštvom in motornim vozilom so krenili na področje Lave. Stanje vode pri Ingradovih garažah je bilo 40 cm, na križišču Lava Dečkova cesta ob 23. uri pa 60–70 cm. Lotili so se reševanja na Upravi cest, predvsem v mehanični delavnici – z demontiranjem električnih motorjev. V pisarni so reševali opremo, arhiv in blagajno. V skladišču so postavili predmete na višje police. Leseno barako, ki je služila za mizarsko delavnico, so podrli in zaščitili, da bi voda vse ne odnesla. Pri reševanju so pomagali tudi stanovalci.

Ob 2. uri je poveljnik z desetino krenil naprej do železniškega prehoda, od koder pa z avtom ni bilo mogoče naprej. Vse tramovje in ma-

terial, ki ga je voda nanosila, so spravili pri ekonomiji na varno.

Ob prehodu proge k lesnem obratu nas je obvestil nočni čuvaj, da so v gospodarskem poslopju 4 konji in krava, češ da ne morejo do njih, ker je voda narasla do 1,60 m.

Reševanje so izvedli tako, da so privezali vrvi na električni drog, 4 gasilci so prodirali proti hlevu, 6 gasilcev pa jih je varovalo. Z velikim naporom so rešili vse konje in kravo.

S klici so nas iz gostilne Naprudnik obvestili, da sta v sosednjem prostoru dve svinji. Tudi te smo rešili.

Od lesnega obrata so prodirali dalje, pri Vili Regini zavarovali ograjo, da ne bi voda odnesla skladovalnice bukovih drv.

Pri Vudlerju so rešili svinjo v izredno težkih pogojih in tudi kravo pri Grebenškovi z desne strani Sušnice. Vso rešeno živino so odgnali na višje ležeče terene ob železniški progi.

Po železniški progi so krenili Gračner, Lebič in Dimec k veterinarski bolnici, kjer so jim sporočili, da je v nevarnosti tele pri Gaberškovi. Na poti tja bi bil skoraj utonil Gračner, ker je zabredel v deroči tok. Privezan je bil na vrvi in Dimec in Lebič sta ga rešila iz deroče vode. No, pogum jim ni upadel, rešili so tudi tele pri Gaberškovi.

Moštvo je vztrajalo od 4. junija ob 21. ure do 5. junija do 8. ure zjutraj neprestano v vodi – od pasu do ramen. Pri reševalni akciji so tovariši izkazali disciplino, požr-

tnost, tovarštvo in pogum. V desetini so sodelovali: Dimec Franc, Radič Vili, Verdel Milan, Gruber Vili, Lebič Karl, Gračner Tone, Gaberšek Franc, Turnšek Slavko, Ratajc Slavko, Gaberšek Štefko in Urlep Ivan.

Ob 8.30 je poveljnik odredil odhod z ogroženega območja.

Dne 5. junija se je ob 15. uri javilo 15 gasilcev z motorno brizgalko štabu reševalne akcije. Vključeni so bili pri črpanju vode iz kleti Vino Koper in Branibor.

Dne 6. junija so črpali vodo pri Mlekoprometu in Tovarni emajlirane posode.

Dne 7. junija so črpali vodo pri Cementnici in v karsni Gaberje.

Dne 8. junija so sodelovali pri črpanju vode na raznih mestih, popoldne pa so črpali vodnjake na Ostrožnem.

Tudi naslednje dni, 9., 10., 11. in 12. junija so čistili vodnjake na Ostrožnem. Skupno 37 vodnjakov po dvakrat.

Ob poplavi je pri reševanju sodelovalo 81 gasilcev, ki so delali skupno 820 ur.

(Povzeto po »100 let gasilstva v Celju«)

Leta 54 tudi mrtvi

Franc Dimec iz Celja, ki je bil med poplavo leta 1954 poveljnik gasilcev z Ostrožnega, ki so prvi odšli v akcijo:

»Z mojo enoto iz gasilskega društva Ostrožno sem sodeloval na Lavi in pri bolnici, kamor smo uspeli priti. Zaradi visoke vode smo se ustavili pri bolnici. Posledice poplave so bile katastrofalne. V Emu so bile na primer stružnice in okna zatrpna z blatom, muljem in vsem mogočim. Gasilci smo potem čistili dva tedna in pomagali podjetjem, da so lahko znova začela s proizvodnjo. Zaradi svojega dela v času poplave in po njej so bili gasilci deležni številnih priznanj.

Gasilci z Ostrožnega smo bili prvi in začeli z organizirano akcijo že v noči od 3. na 4. junij ter na Lavi rešili precej živine, nato v Cestnem podjetju in Elektromotorju. Voda je prihrumela po hudoourniku Hudinja in rušila skoraj vse, v Vojniku je med drugim odnesla gasilski dom z vso opremo. Sodelavcu je utonila hči, človeške žrtve so bile v baraki pri okoliški šoli in naše delo je bilo zato pod mučnim vtisom. Po poplavi smo črpali vodo in čistili še 10 do 12 dni.«

Velika povodenj v Celju leta 1901

Katastrofalne povodnji, ki jih je sredi novembra 1901 povzročilo močno deževje, so prizadele skoraj celotno Slovenijo. Poročila o »velikanskih naliivih« in »preplavljenjih« so se v takratnem slovenskem časopisju kar vrstila. Bohinjska Sava je v noči na 16. november tako narasla, da se tudi najstarejši prebivalci Bohinjske Bistrice niso mogli spomniti česa podobnega. Na Gorenjskem je bila Sava »jako deroča in temnorjavava« in je »trgala in nesla s seboj cele svinjake«. Sora je preplavila njive in travnike ob bregovih, azdrla most pri Suhi, brv pri Senici in most pri Goricanah. Ljubljansko barje, kjer je divjal že v noči od 14. na 15. november »silen vihar«, je bilo popolnoma preplavljeno. Veter je »odkril celo neki železniški vagon«, pri čemer je odtrgana streha presekala brzjavne žice. Na Dolenjskem sta prestopili bregove Krka in Temenica in preplavili večje število krajev. Že drugih v istem letu pa je poplavlila tudi Idrija in povzročila ogromno škodo v Idriji in njeni okolici...

Med najbolj prizadetimi kraji na Slovenskem je bilo Celje, kjer so bile povodnji zaradi nerešenega vprašanja regulacije Savinje nekaj vsakdanjega. Že po dvodnevem deževju (v petek, 15. novembra je v Celju padlo kar 80,5 litra dežja na kvadratni meter) so Savinja in njeni pritoki v soboto 16. novembra prestopili bregove in se razlili po mestu in okolici. Ob sedmih zjutraj je vodno merilo pri Kapucinskem mostu pokazalo, da je višina vode dosegla 3,20 metra nad normalo, deroča reka pa je iz ure v uro naraščala. V zgodnjih jutranjih urah je bila poplavljen celotna celjska okolica, tako da je mesto bilo podobno otočku sredi močnega morja, dodobra pa so bili zaliti tudi nekateri predeli mestnega jedra. Že do dvanajste ure pa je voda prodrla do Wokaunovega trga (Slandrov trg) in Ljubljanske ceste tr popolnoma zalila mestni park, Glazijo in naselje z vilami na Otoku (»Villenviertel«), kjer je bilo po poročilih kot v malih Benetkah.

Savinja, ki je opoldan dosegla višino petih metrov nad normalo, do večera pa narasla še za 1 meter, se je v popoldanskih urah še sun-

koviteje zaganjala proti mestu in ga skoraj v celoti preplavila. Od Wokaunovega trga (Slandrov trg) in Ljubljanske ceste, kjer je voda vdrla v hlev Skobrnovega hotela »Pri Zamorcu« (Ojstrica), se je v valovih zlivala po Gizelini ulici (Ipavčeva ulica) poplavlila pritličje Gizeline bolnišnice in resno ogrozila izolirnico. Hudo je prizadela tudi hišo dr. Josipa Serneca, ob čemer je nekaj dni kasneje »Deutsche Wacht« škodoželjno zapisala: »Dr. Serneck und seine historische Mistgrube waren gänzlich im Wasser« (»Dr. Sernek in njegovo zgodovinsko smetišče sta bila popolnoma v vodi«). Od tod se je razlila še po Karolinengasse (Gregorčičevi) in Feldgasse (Poljski ulici) ter poplavlila celotno Dolgo polje. Na drugi strani mesta je voda prodrla po Neugasse (Čuprijski ulici) do poslopja mestne hranilnice, poplavlila železniški podhod pri hotelu Strauss (Evropi) in povsem zalila vrtove v Vrtni ulici in igrišče pri nemškem Studen-tenheimu. Deroča Savinja je že ob trinajesti uri odnesla staro Grenadirjevo brv na Bregu in nevarno ogrozila tudi ostale mostove v me-

stu. Zlasti Pallosova brv pri mestnem parku se je po poročilih le s težavo upirala naraščajoči reki. Stanovalci v vilah na Otoku so bili več kot en dan popolnoma odrezani od mesta in šele v nedeljo popoldan je celjskemu mestnemu ekonomu Petru Derganzu uspelo priti do njih s čolnom. Kritično pa je bilo tudi v celjski mestni plinarni, kjer so se člani požarne obrambe pod vodstvom načelnika Eichbergerja ves dan trudili s črpalkami sprosti odstranjevati vodo, da ne bi dosegla plinomera, ker bi bilo sicer mesto ob razsvetljavo.

Huje od samega mestnega jedra, kjer je voda iz Savinje vdrla v večino kleti iz pritličnih stanovanj ter »je stala ponekod 1 meter visoko po ulicah in trgih«, pa je bila zaradi posledic povodnji prizadeta celjska okolica. Ložnica je popolnoma preplavila travnike in polja na Ložnici, Babnem, Medlogu in Lavi ter naredila ogromno škodo, ki pa bi bila lahko še večja, če ne bi bili pospravljeni poljski prideški. Na več mestih je zalila tudi državno cesto, tako da je bil promet proti Ljubljani popolnoma onemogočen. Voglajna in še v večji

meri Hudinja pa sta poplavlili široko območje ob svojih bregovih (Zavodna, Gaberje, Sp. Hudinja) in zlasti prizadeli področje okoli Cinkarne in Westnove tovarne emajlirane posode, kjer je bilo eno samo jezero.

Enako, kot so Savinja in vanjo izlivajoče se rečice hitro narasle, so tudi kmalu upadle. Že v soboto zvečer je voda začela upadati, kajti v teku dneva se je količina padavin znatno zmanjšala. V nedeljo pa so se reke vrnile v svoje struge in za seboj pustile silno razdej-
janje.

Celjski občinski mošje z županom Stigerjem na čelu so se v kritični situaciji dobro znašli. Župan je že v soboto popoldan telegrafiral na namestništvo in deželni odbor v Gradec in zahteval, naj oblasti pošljejo v Celje strokovne organe, ki si naj ogledajo posledice narasle vode, obenem pa preučijo vzroke za povodnji, ki prizadenejo mesto nekajkrat letno in v skladu s tem primerno ukrepajo. Poudaril je tudi, da bi že delna regulacija Savinje pri Celju odvrnila nevarnost od mesta. Naslednji dan je Stiger izdal tudi poseben oklic,

s katerim je pozval celotno prebivalstvo, naj složno deluje pri ureditvi vprašanja regulacije Savinje. V ponedeljek pa je po zasedanju občinskega sveta, na katerem so sklenili poslati na deželne in državne organe v Gradec in na Dunaj posebno peticijo, skupaj z občinskimi svetovalci prekrizaril mesto in na najbolj prizadetih krajih z vodnimi znaki označil najvišji sobotni nivo vode kot dokaz velike katastrofe. Agilni celjski župan pa je naredil še eno dobro potezo: že v soboto je naprosil več celjskih fotografov, naj posnamejo čimveč fotografij narasle vode, ki bi naj kasneje služile preučevanju vprašanja regulacije Savinje in njegovih pritokov. Celjski fotograf Johann Martin Lenz, Julija Martini, Alfred Alesi in samo po priimku znani Vučinič mlajši so se županovi prošnji radi odzvali in v soboto pa tudi v kasnejših dneh – naredili precejšnje število posnetkov, ki nam zgovorno pričajo o povodnji in njenih posledicah. In ko si je v torek, 19. novembra prišel ogledat posledice katastrofe štajerski namestnik grof Clary, so mu celjski občinski mošje na več mestih poleg vodnih znakov v ilustracijo pokazali tudi fotografije, da je lahko s primerjavo na mestu lažje dojel razsežnosti ujme, ki je prizadela mesto. Tako so tudi fotografije, ki jih danes objavljamo, precej pripomogle k temu, da se je vprašanje regulacije Savinje končno začelo premikati z mrtve točke in da so oblasti začele resneje gledati na velik problem, ki pa je bil dokončno rešen šele pred manj kot dvema desetletjema.

JANEZ CVIRN

Pogled na naraslo Savinjo pri mestnem parku in ogroženo Pallisovo brv.

Zdravljenje bolnišnice bo dolgotrajno

Kletne prostore zalila voda, ZCC ostal brez elektrike, telefonov in ogrevanja – za paciente poskrbljeno

Ena huje prizadetih ustanov celjske občine je prav gotovo Zdravstveni center Celje, oba njegova tozda Zdravstveni dom in Bolnišnica pa sta ostala brez komunikacijskih vezi s svetom ter osnovnih pogojev za svoje delo. Kletne prostore je zalila voda, kljub vsemu hudemu in že skoraj izrednim razmeram, ki so vladale med zdravstvenimi delavci, pa je najvzpodbudnejša vest, da pacienti niti trenutek niso bili ogroženi.

Zaradi izrednih razmer, ki še vedno vladajo v celjskem Zdravstvenem centru, pa so morali v kolektivu sprejeti vrsto ukrepov. Med prvimi so obvestili naročene bolnike, naj ne prihajajo na kontrole, odpustili pa so tudi vse tiste paciente, katerih bolezen ne zahteva nujne hospitalne nege. Paciente, ki so bili potrebni zahtevnejšega zdravljenja, so v petek prepeljali v mariborsko bolnišnico, s sosednjimi bolnišnicami (Topolšica, Maribor, Ptuj, Brežice, Trbovlje, Ljubljana in tudi Zagreb) pa so se dogovorili, da sprejemajo paciente s širšega celjskega območja. V celjsko bolnišnico do nadaljnjega sprejemajo samo neposredno življenjsko ogrožene bolnike.

Prav tako so že v noči iz četrtka na petek (čeprav komunikacijsko odrezani od

sveta) izdelali razpored (in se tudi dogovorili z dializnimi centri v Ljubljani, Mariboru in Novem mestu) in preusmerili vse dializne bolnike v druge dializne centre. Po grobih ocenah, ki smo jih v petek zjutraj dobili od direktorja ZCC Alojza Žuntarja in direktorja celjske Bolnišnice dr. Jožeta Arzenška, v Celju dialize ne bodo mogli opravljati vsaj še tri tedne, izredno dolgotrajno in zahtevno pa bo tudi saniranje razmer v sami bolnišnici in zdravstvenem domu.

Po grobih ocenah naj bi bolnišnica Celje še v naslednjih dneh bila sposobna skrbeti le za približno 250 pacientov, režim dela pa bodo poskušali čimbolj normalizirati.

Iz celjske bolnišnice pa so odpustili dve tretjini pacientov. Pri prevozu na domove so se poleg svojcev izkazali predvsem vojniki in občani, ki so takoj ponudili pomoč.

Še vedno velja priporočilo celjske bolnišnice, naj nosečnice, ki bodo rodile v naslednjih dneh, poiščejo pomoč v drugih porodnišnicah.

Seveda so še vedno prepovedani obiski svojcev, glede na prav tako nenormalne razmere v zdravstvenem domu pa so v Celju zagotovili dežurne zdravstvene ambu-

lante. Do danes (ponedeljka) zdravniki dežurajo v Emovi obratni ambulanti na Mariborski cesti, patronažna služba pa je preseljena v predavalnico Zdravstvenega doma v Gregorčičevo ulico.

IVANA STAMEJČIČ

Plavajoče uniforme in krompir

V krajevnih skupnostih Lava, Nova vas in Dečkovo naselje ljudem ni bilo treba splezati na strehe, pač pa so imeli veliko opravka v kletih. V večernih urah usodnega četrtka je začela voda preplavljati tudi te primestne soseske. V kleti je vdrla podtalnica, ki je iz minute v minuto naraščala, vse do nivoja, kjer je bila spravljena ozimnica. Krompir je zaplesal svoj mrtvaški ples, pridružila so se mu jabolka, vloženi kompoti, paprika, srb-ska solata, sodi z nafto, kot začimbe pa so se kotlila drva in premog, odvrge igrače in vojaška uniforma. Pametni so stvari reševali, ostali pa so sedli pred radijske sprejemnike in sledili celjski katastrofi.

Z. S.

Nogavice za zdravnika

Vsi, ki v petek zjutraj nismo našli poti, da bi se prebili do mesta Celja, smo se zbrali pred domom požarne varnosti v Celju. Zaradi službenih zadržitev smo želeli priti čimprej na delovna mesta.

Tako smo stali skupaj predstojniki oddelkov v celjski bolnišnici, medicinske sestre, novinarka... Dolgo smo čakali, potem pa smo dobili navodilo, kje naj peljemo, da pridemo do delovnih mest. Najbolj zagrizeni smo že prej šli peš proti mestu in zabredli v visoko vodo. Škornji, nogavice, nič ni zaleglo.

Pa smo si pomagali takole: zdravniku, ki je bil do popka moker, smo najprej slekli nogavice. Potlej so mu gasilci posodili suhe škornje, predstojnica otroškega oddelka v celjski bolnišnici mu je dala eno svojo nogavico, drugo pa medicinska sestra. Tako se je suh odpeljal na opravljanje službenih dolžnosti.

Z. S.

Kje so vrtci?

Voda je v četrtek poplavlila vse enote vrtca Anice Černejeve razen enote na Polulah, še vedno pa so zaprte tudi enota Aljažev hrib vrtca Tončke Čečeve ter enoti Dolgo polje in Nušičeva 2c vrtca Zarja. Odvisno od zagotovljenega ogrevanja bodo odprli enoti Aškerčeva in Titov trg vrtca Tončke Čečeve.

Do vključno včeraj (nedelja) so po vrtcih imeli zagotovljena dežurstva – vse informacije lahko starši dobijo na telefonsko številko 34-321 (Zarja, enota Nova vas) ter 31-202 in 31-281 (Tončke Čečeve, enoti Hudinja in Center).

Od ponedeljka naprej je dnevno varstvo otrok še vedno organizirano v izrednih razmerah, starši pa lahko peljejo dojenčke, sicer vključene v Zarjino enoto Nušičeva 2c, v enoto Nova vas v Zagajškovi ulici, ostale v enoto Nušičeva 12. Dojenčke iz vrtcev Anice Černejeve pa v enoto Lava na Pucovo 3 in enote vrtca Tončke Čečeve. Še vedno pa so za starše najzanesljivejši vir informacij gornje tri telefonske številke.

IS

Solze v vodo, ne na grob

Stara gospa je v petek zjutraj stala na enem izmed avtobusnih lokalnih postajališč v Celju. K sebi je stiskala šopek krizantem in vztrajno čakala na prevoz do celjskega pokopališča.

Cez tri ure sem se z njo ponovno srečala in ji dejala, da čaka zaman, da avtobus ta dan ne bo vozil. Že včeraj nisem mogla na grob, kaj tudi danes ne bom prišla, se je vprašujoče zazrla vame.

Mimo nje je puščila drla voda. Potem je cvet za cvetom počasi spuščala v deročo ujmo. Solze so ji polzele po licih, naprej po obleki, mokre pršice so dosegle vodno stihijo.

ZS

Tri ure v Savinji

Dom upokojevcv v Celju je bil v četrtek popoldan odrezan od ostalega sveta. Do njega so se lahko prebili v najnujnejših primerih samo pripadniki civilne zaščite. Ko je osebe zaščitilo svoje oskrbovanje tako, da so jih evakuirali v višja nadstropja, predvsem pa pomirilo starejše ljudi, ki ne pomnijo v Celju takšne katastrofe, so reševali tiste, ki so bili zunaj.

Savinja je preplavila tudi levi breg Celja in ko je nekoliko upadla, je medicinsko osebje zaslišalo ubupne krike na pomoč, prihajali pa so od Savinje. Stekli so tja in ugledali gasilca – ali pa je bil

morda pripadnik civilne zaščite – kako se utaplja in išče izhod iz valov. Potegnili so ga na suho in mu v Domu upokojevcv nudili prvo pomoč. Tri ure se je boril v razburkani Savinji in ostal živ.

ZS

V kratkih hlačah po deroči vodi

Dva mladeniča iz stolpnice v Trubarjevi 53 B sta v četrtek zvečer prispela v naše uredništvo, sicer vsa premočena, a tisto, kar smo najprej opazili, so bila njuna »čudna« oblačila.

Na pot sta se odpravila namreč kar v supergah in kratkih hlačah, prebredla preplavljeno Trubarjevo in nam v studiu sporočila, da je 10 delavk Centrove trgovine v Trubarjevi namreč niso delali, svoje ce pa je za vseh deset žensk do našega sporočila prav gotovo skrbelo.

IS

Voda in Vodni stolp

V kronikah so beležili o poplavih že od 15. stoletja. Tako je 2. septembra 1550 voda segala tako visoko kot kaže kazalec, je zapisano na starodavni srednjeveški spominski plošči na Vodnem stolpu v celjski Čuprijski ulici. V času Primoža Trubarja. Za zanamce bo treba, ko bo od sedanje poplave ostal le spomin, zabeležiti tudi do kod je segala naše letošnje gorje.

Kaj bo s šolami?

Skoraj vse osnovne in srednje šole v poplavljenem Celju so zalite z vodo, podobno pa velja tudi za druge kulturne ustanove, recimo Pokrajinski muzej, knjižnice, gledališče, Zavod za kulturne prireditve...

Podatkov o tem, kako bodo organizirali pouk na prizadetih osnovnih in srednjih šolah nam do zaključka redakcije (sobota) ni uspelo zbrati, najbrž pa bo kar prav, če vsi srednješolci v ponedeljek že zjutraj pridejo v svoje šole in pomagajo pri odpravljanju posledic vodne ujme.

Drugače pa je z osnovno-

šolci, vsaj učenci nižje stopnje. Iz osnovne šole Slavka Šlandra so nas obvestili, naj v ponedeljek (in do nadaljnjega) prihajajo v šolo le osmošolci, ki bodo pomagali pri čiščenju in odpravljanju posledic poplave, osnovna šola s prilagojenim programom Ivanke Uranjek pa bo zaprta vsaj do konca tedna. Iz te šole so povabili starše svojih učencev, naj jim, če le zmorejo, priskočijo na pomoč pri urejanju šolskih prostorov.

Pouk na šolah, ki jih voda ni prizadela, bo seveda normalno potekal.

IS

NT&RC

Direktor in glavni urednik: JOŽE CEROVŠEK

Odgovorni urednik Novega tednika: Branko Stamejčič

Odgovorni urednik Radia Celje: Mitja Umnik

Redakcija: Marjela Agrež, Irena Baša, Tatjana Cvirn, Nataša Gerkeš, Brane Jeranko, Urška Kolenc, Nada Kumer, Edo Einspieler, Edi Masnec, Brane Piano, Rado Pantelič, Mateja Podjed, Milena Brečko-Poklič, Franček Pungertič, Ivana Stamejčič, Zdenka Stopar, Tone Vrabl, Srečko Šrot, Janez Vedenik.

Tehnični urednik: Franjo Bogadi.

Tajnica redakcije: Vera Orešnik.

Novi tednik izhaja vsak četrtek. Tisk: D.P. Delo, Tisk časopisov in revij p.o., Ljubljana, Titova 35.

Cena posameznega izvoda je 10 dinarjev. Mesečna naročnina je 37 dinarjev. Za tujino je letna naročnina 900 din. Številka ziro računa: 50700-603-31198 – Novi tednik, Trg V. kongresa 3a, Celje. Telefon: 29-431

Nenaročenih rokopisov in fotografij ne vračamo.

